

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

Голос України

Парламент. Влада Фотолітопис
бюджетного процесу
▶ СТОР. 6

Знай наших!

«Довбуша»
дивляться
й у Франції

▶ СТОР. 7

Окрилені

Жива
і мертва вода
творення

▶ СТОР. 8—9

Генеральний конструктор і директор
Державного підприємства
«Запорізьке машинобудівне
конструкторське бюро «Прогрес»
імені академіка О. Г. Івченка
Ігор КРАВЧЕНКО.

№ 234 (8251)

СЕРЕДА, 22 ЛИСТОПАДА 2023 РОКУ

WWW.GOLOS.COM.UA

У НОМЕР:

Вшанували пам'ять загиблих під час Революції Гідності

Роботу державних
органів, які борються
з корупцією, посилюють

Пленарне засідання
21 листопада

На початку засідання Верховна Рада України прийняла Заяву, яка стосується десятої річниці Євромайдану та подій Революції Гідності (№ 10269). Серед ініціаторів Заяви — Голова Верховної Ради Руслан Стефанчук, Перший заступник глави парламенту Олександр Корнієнко, Заступниця очільника законодавчого органу влади Олена Кондратюк, а також представники різних парламентських фракцій та депутатських груп. Цей документ підтримали 327 парламентаріїв. А перед самим голосуванням за Заяву було оголошено хвилину мовчання для вшанування пам'яті Героїв Небесної Сотні.

▶ СТОР. 2

Наше майбутнє —
у Європейському Союзі!

День Гідності та Свободи — ця дата важлива не лише для громадян нашої держави. В демократичних країнах дедалі більше розуміють, що боротьба за власну державу і право визначати своє майбутнє, яка розпочалася у Києві 21 листопада 2013 року, стане важливою віхою світової історії. Учора з нагоди 10-ліття від початку Майдану до Києва прибули Президентка Молдови Мая Санду та Президент Європейської Ради Шарль Мішель.

▶ СТОР. 7

Фронт

Поблизу Бахмута
тривають важкі бої

Вночі 21 листопада країна-терорист атакувала ударними БПЛА західні регіони. На Хмельниччині працювала ППО. Також росіяни ракетами обстріляли лікарню і шахту на Донеччині. Є загиблий та поранені. Українська ППО збила 9 із 10 «шахедів» та одну крилату ракету «Іскандер-К», повідомляють Повітряні сили ЗСУ. За даними Генштабу ЗСУ (на 21.11), упродовж минулої доби на фронті відбулося 70 бойових зіткнень. Ворог завдав 5 ракетних, 10 авіаційних ударів, здійснив 20 обстрілів з реактивних систем залпового вогню по позиціях наших військ та населених пунктах.

▶ СТОР. 16

Фото Вадима САРАХАНА.

Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук, Перший віцепікер Олександр Корнієнко, Заступниця Голови Верховної Ради України Олена Кондратюк та Керівник Апарату Верховної Ради України Вячеслав Штучний вшанували пам'ять загиблих героїв під час Революції Гідності.

«Гідність та свобода — наші цінності. Вільне майбутнє ми захищали й будемо захищати! Пам'ятаємо кожного, хто віддав своє життя в ім'я України», — наголосив Спікер Парламенту України.

«Десять років тому український народ продемонстрував рішучість у виборі стати частиною європейської родини. Увесь світ почув нашу національну ідею. Увесь світ був вражений хоробрістю

та стійкістю українців. Майдан став рушієм змін. Ми захищали нашу гідність і свободу. Під час Помаранчевої революції. Під час Революції Гідності. Захищаємо й зараз», — зазначив Перший віцепікер Олександр Корнієнко.

«Ми маємо завжди пам'ятати, що Україна й наші Герої Небесної Сотні заплатили надто високу ціну, відстоюючи європейські цінності прав людини, гідності, рівності, свободи й демократії, наше право бути невід'ємною частиною Європейського Союзу, як сім'ї вільних народів», — акцентувала Заступниця Голови Верховної Ради України Олена Кондратюк.

Прес-служба Апарату Верховної Ради України.

події

У планах — будівництво підприємств з утилізації відходів

Питання розбудови нової системи управління відходами та відповідної інфраструктури розглядалися на нараді в Одеській ОВА.

У заході взяли участь начальник ОВА Олег Кіпер, міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Руслан Стрілець, керівники РВА та територіальних громад області. Як йшлося, шороку в регіоні утворюється майже мільйон тонн побутових відходів, що негативно впливає на довкілля.

За підсумками дискусії підписано Меморандум щодо спорудження в області спільними зусиллями семи модулів з перероблення побутових відходів. Планується, що функціонуватиме така інфраструктура вже за півтора року.

Загальна річна потужність підприємств становитиме 1,1 мільйона тонн, передає наш власкор Олена ІВАШКО.

Підтримка переселенців важлива!

З початку повномасштабної війни понад 68 тисяч переселенців отримали підтримку в Центрі видачі гуманітарної допомоги Хмельницької обласної ради.

Іноземні та вітчизняні благодійні організації, хмельницькі підприємці і волонтери постійно доставляють туди одяг, харчі, засоби гігієни, дитяче харчування, іграшки та інші речі.

У центрі побувала голова обласної ради Віолета Лабазюк. Вона поспілкувалася з відвідувачами, поцікавилася їхніми потребами. Запевнила, що і надалі центр продовжуватиме свою роботу, оскільки увага і турбота залишаються необхідними для людей, які пережили жахи війни, інформує наш власкор Ірина КОЗАК.

Більше від «Голосу України»: <http://www.facebook.com/GolosUkrainy>; <http://t.me/GolosUkrainy>

Роботу державних органів, які борються з корупцією, посилюють

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Пленарне засідання
21 листопада

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

«Героїчні й водночас трагічні події Революції Гідності були спричинені злочинною політикою Віктора Януковича та сформованого ним маріонеткового політичного режиму, що підтримувався й спрямовувався російським нацистським тоталітарним режимом та діяв всупереч національним інтересам України», — наголошується в Заяві. Народні депутати зауважують, що Україна заплатила і продовжує платити

креслюється у Заяві. «Верховна Рада послідовно стоїть і стоятиме на позиціях утвердження цих цінностей в усіх сферах суспільного життя», — йдеться в документі.

У Заяві наголошується на незворотності трансформації України для виконання всіх вимог, необхідних для набуття нею повноправного членства в Європейському Союзі й НАТО. Це стане найкращою даниною пам'яті учасникам Революції Гідності та воїнам, які загинули в боротьбі з маріонетко-

Під час цього пленарного засідання парламент також прийняв постанову про призначення Віталія Ковалю на посаду Голови Фонду державного майна України (279 голосів «за»).

Народні депутати розглянули урядовий проект змін до закону про Національне антикорупційне бюро України, які мають на меті посилити його інституційну спроможність (№ 10203-1). Ініціатори законопроекту пропонують збільшити граничну чисельність штату Національного антикорупційного бюро України з 700 до 1000 осіб, передбачивши, зокрема, збільшення кількості осіб начальницького складу з 500 до 750 осіб. Враховуючи обмежені можливості фінансування в умовах правового режиму воєнного стану, реалізувати пропонувані положення пропонується шляхом передбачення у прикінцевих та перехідних положеннях проекту забезпечення Кабінетом Міністрів України поетапного проведення конкурсу на заміщення додаткових вакантних посад: у 2024 році — на 100 посад; у 2025 році — на 100 посад; у 2026 році — на 100 посад.

«Реалізація Закону в разі його прийняття потребуватиме поступового збільшення видатків з Державного бюджету України, передбачених для Національного антикорупційного бюро України, починаючи з 2024 року до 2026 року включно», — зауважується в пояснювальній записці. Утім, ініціатори змін очікують, що реалізація положень законопроекту посилить кадровий потенціал Національного антикорупційного бюро України. А це, зі свого боку, підвищить ефективність та результативність у розкритті та запобіганні корупційних злочинів. Цей проект змін парламентарії взяли за основу 323 голосами.

Під час засідання.

Змінити також мають намір закон про запобігання корупції щодо приведення окремих положень у відповідність до висновків Європейської Комісії щодо України. Відповідний законопроект (№ 10262) також прийняли в першому читанні 287 голосами. Йдеться про висновки, вказані в звіті від 8 листопада 2023 року, оприлюдненому на офіційному вебсайті Європейської Комісії, в частині скасування обмежень повноважень Національного агентства з питань запобігання корупції стосовно продовження перевірки активів, які вже пройшли процес перевірки, та щодо перевірки майна, набутого декларантами до призначення на посаду державної служби, без шкоди для правил, що застосовуються до національної безпеки під час воєнного стану.

Ще один урядовий проект змін (№ 10060), який розглянули під час пленарного засідання, стосується Кримінального процесуального кодексу та інших законодавчих актів щодо посилення самостійності Спеціалізованої антикоруп-

ційної прокуратури. За цей проект змін у першому читанні проголосували 286 народних депутатів. Як зауважив представник фракції «Голос» Ярослав Железняк, «це маяк для МВФ та ЄС». За словами парламентарія, на прийнятті законопроекту наголошували також у заяві послі G7. Важливо це, зазначив він, і для майбутнього фінансування США.

У другому читанні парламент прийняв зміни до перехідних положень Податкового кодексу щодо особливостей оподаткування банків (№ 9656-д). Доопрацьований законопроект пропонував розглянути, як альтернативу, можливість тимчасового підвищення ставки податку на прибуток підприємств для банків удвічі, до 36 відсотків, але без зміни правил розрахунку бази оподаткування. Також йшлося про встановлення на зазначений строк заборони на врахування відстрочених (накопичених) податкових збитків у фінансовому результаті до оподаткування з одночасною можливістю пролонгації їх використання у

наступних податкових періодах. Під час роботи над проектом змін наголошувалося, що такий підхід є більш прозорим у реалізації й не потребуватиме суттєвих змін у законодавстві. А також не вимагатиме від жодної зі сторін податкових відносин додаткових ускладнених розрахунків, запровадження нових показників тощо. Утім, за словами Ярослава Железняка, за наполяганням МВФ, Мінфіну та НБУ текст законопроекту змінено. Тож податок на прибуток за 2023 рік становитиме 50 відсотків, зазначив він, а в наступні роки, починаючи з 2024-го, буде ставка 25 відсотків. «За розрахунком Мінфіну це принесе тільки за 2023 рік 24—25 мільярдів гривень. Далі це 6—7 мільярдів», — написав парламентарій у себе в телеграм-каналі. Народні депутати підтримали ці зміни 229 голосами.

Надія СМІЯН.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.
Більше фото тут —
www.golos.com.ua

ПРОДОВЖЕННЯ —
У НАСТУПНОМУ НОМЕРІ

Мустафа Джемільєв.

найвищу ціну за звільнення від диктатури, відданість демократичним цінностям і принципам, за право самостійно визначати своє майбутнє, за свій цивілізаційний вибір — бути повноправною частиною Об'єднаної Європи.

Свобода, гідність, демократія, верховенство права, права і свободи людини й громадянина є основою Української держави, цивілізаційним напрямом подальшого розвитку нашого суспільства, під-

вим режимом В. Януковича і російським нацистським тоталітарним режимом. Український парламент також закликає міжнародне співтовариство до посилення військової, економічної, фінансової, гуманітарної допомоги з метою якнайшвидшого відновлення територіальної цілісності України, виведення російських військ з її території та відновлення миру на Європейському континенті.

Маємо виняткову можливість реалізувати мрії про гідне європейське майбутнє

КРУГЛИЙ СТИЛ

«Форми участі громадян у місцевому самоврядуванні та напрямки вдосконалення відповідного законодавства» обговорили учасники одноійменного круглого столу, організованого Комітетом Верховної Ради з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування. З вітальним словом до учасників зібрання звернувся Перший заступник Голови Верховної Ради Олександр Корнієнко.

Перший віцепікер, зокрема, акцентував на тому, що в Пакезі про розширення ЄС є рекомендація щодо прийняття законопроекту про публічні консультації (№ 4254). «Тож маємо довести дискусію з поправками і різними поглядами щодо імплементації цього законопроекту до логічного завершення», — зауважив він, додавши, що на розгляді парламенту перебувають й інші законопроекти, які стосуються більш точкових речей, зокрема, збільшення відкритості та доступності органів місцевого самоврядування. «Тому роль держави — встановлювати правила, і ми робитимемо це далі у тісній співпраці з асоціаціями, самоврядними організаціями», — наголосив Олександр Корнієнко.

Принадно він пообіцяв, що перший квартал 2024 року буде присвячено

тому, щоб законопроект про публічні консультації став законом.

«Мільйони українців, які загинули внаслідок дій радянської влади, а також Нєбєсна Сотня прагнули та мріяли про гідне європейське майбутнє. Зараз маємо виняткову можливість реалізувати це», — констатував він.

У свою чергу голова Комітету Верховної Ради з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Олена Шуляк нагадала, що навіть попри відсутність відповідного закону нещодавно було проведено публічні консультації стосовно удосконалення закону про відшкодування за пошкодження (зруйноване) житло. За словами політика, цими консультаціями їх організатори прагнули показати урядовцям, що публічні кон-

сультації це зовсім не страшно, але довго і достатньо ресурсно. «До проведення консультацій у такому широкому форматі було задіяно багато людей, але результат вартий того, щоб їх проводити. Нам навіть сподобалось, і наступного року ми плануємо провести певні публічні консультації у сфері зміни законодавства в охороні культурної спадщини», — за-

уважила Олена Шуляк, висловивши сподівання, що цей приклад, робота з урядом і підтримка Єврокомісії допоможуть зробити законопроект № 4254 реальністю.

Крім того, голова комітету акцентувала ще на трьох законопроектах, які перебувають на опрацюванні в депутатів. Йдеться про такі документи: «Про внесення змін до Закону «Про органи самоорганіза-

ції населення» щодо удосконалення порядку організації, діяльності та припинення органу самоорганізації населення» (№ 6319).
Всі ці законопроекти вже пройшли перше читання і готуються до другого. Олена Шуляк зауважила, що як голова комітету бере на себе зобов'язання, щоб чотири законопроекти недовід стали чинним законодавством і працювали для розвитку нашої держави.
Модератор заходу та голова підкомітету з питань виборів, референдумів та інших форм безпосередньої демократії Аліна Загоруйко зазначила, що нині питання прямої демократії дедалі більше набирають популярності у глобальному вимірі. «Починають з'являтися дослідження, які фіксують, що питання прямої демократії певний час були недооцінені, менше вивчалися. Але на сьогодні ситуація змінюється, і західні дослідження нам це показують. Тож наше завдання не відставати від прогресивного світу і йти в ногу з часом», — наголосила вона.
Олена РОМАШКІНА.
Фото зі сторінки Олександра Корнієнка у Фейсбуці.

Відчувати не просто безпеку, а й справедливе майбутнє

Зі сподіваннями на подальшу співпрацю з Республікою Польща стежимо за післявиборчими процесами в сусідній країні. Зокрема, за роботою двох палат законодавчої гілки влади — Сейму та Сенату. На першому засіданні новообраного парламенту серед міжнародних гостей був народний депутат Микола Княжицький, який особисто привітав новообраного спікера. Ним став Шимон Головня, який очолює об'єднану коаліцію.

«Велика честь бути тут, — написав на своїй сторінці у Фейсбуці Микола Княжицький. — Зустрівся так само з новообраним Віце-спікером Сенату, великим другом України Міхалом Камінським (на знімку праворуч). Розмовляли про стан і перспективи розвитку українсько-польських відносин, особливо після формування нового уряду Дональдом Туском і коаліцією трьох донедавна опозиційних політичних сил. Мали й предметні розмови із двічі Маршалком Сенату і ще Віце-маршалком Сенату, одним із лідерів легендарної «Солідарності» Богданом Борушевичем».

Микола Княжицький зазначає, що під час останньої поїздки до Варшави був здивований великою кількістю ук-

раїнців. У столиці Польщі є кафе, де всі — від офіціантів до відвідувачів — розмовляють винятково українською.

«Для повернення наших співвітчизників, звісно, потрібні наші Перемога й мир, але це не гарантія повернення, — зазначає Микола Княжицький. — Люди повинні відчувати не просто безпеку, а й справедливе майбутнє для дітей і любов держави до себе. Не популістські обіцянки на тлі корупції, а відповідальне управління. Ми намагаємося це робити. Курую, зокрема, проект комп'ютеризації українських шкіл і навчання вчителів інформатики, а також проект допомоги в Україні тимчасово переміщеним дорослим і дітям. Прагну і на прийнятті державних рішень впливати, й особисто

допомагати мешканцям Сходу та Півдня».

Микола Княжицький додає, що у Варшаві на виставці REBUILD UKRAINE підписали дві важливі угоди, які розвивають співпрацю між Україною і Тайванем.

«Ще один важливий крок — підписання Меморандуму між Представництвом Тай-

бея в Польщі Віуго Przedstawicielskie Tajpei w Polsce та громадською організацією «Альянс Розвитку», — повідомив Микола Княжицький. — Створюватимемо програми соціальної трансформації та навчання для громади.

Підписантом угоди від громадської організації «Альянс розвитку»

є голова цієї ГО Марія Маківничук. Вона так само акцентує на важливості проекту для перебудови України під час війни та після Перемоги. Солідарна з нею і голова ГО «Всеукраїнський демократичний форум» Ярина Ясиневич.

Людмила СТРАЖНИК.
Фото надано автором.

Розвиток промисловості не повинен шкодити здоров'ю

Заводи є найбільшими в Запоріжжі платниками податків і роботодавцями. Існування регіону, як і всієї України, не можна уявити без промисловості. Але технології потрібно вдосконалювати, щоб діяльність підприємств не завдавала істотної шкоди здоров'ю наших людей.

У цьому впевнений народний депутат України Сергій Штепа (на знімку), який нещодавно взяв участь у засіданні робочої групи Запорізької міської ради щодо програми поетапного зниження рівня викидів. Отримані враження вважає неоднозначними.

Сергій Штепа звернув увагу на те, що розробник програми, Інститут громадського здоров'я імені Марзеєва, стверджує, що виконав колосальний обсяг робіт і намагається встигнути в узгоджені

терміни, але гарантувати не може.

«Усі промислові підприємства надали необхідну для розробки програми інформацію, проте зараз потрібні додаткові дані. Стежимо за тим, щоб вони надавалися вчасно і жодне підприємство не ігнорувало запити розробника», — зазначив народний депутат.

Він підкреслив, що в Запоріжжі спостерігається небезпечно для здоров'я громадян перевищення гранично допустимих концентрацій діоксиду азоту та мікроскопічних твердих частинок РМ 2.5. Перевищення вмісту в повітрі саме цих речовин є особливо небезпечним для здоров'я.

«Воно фіксувалось за допомогою систем моніторингу, а подальші наукові дослідження та розрахунки підтвердили цей факт. Добре, що ідентифіковано загрозу, але погано, що вона є — і дуже значна», — додав Сергій Штепа.

На думку представників Інституту громадського здоров'я імені Марзеєва, перевищення гранично допустимої концентрації формальдегіду, яке фіксується в Запоріжжі дуже часто, мало не постійно, спричинено не промисловими під-

приємствами, а транспортними засобами.

«Дуже важко сперечатися з науковцями, проте маю підстави сумніватися у цій гіпотезі», — зауважив парламентарій.

Головним предметом обговорення і навіть суперечки стало узгодження кінцевого вигляду програми поетапного зниження рівня викидів. І Сергій Штепа, і представники громадськості, і навіть фахівці промислових підприємств погодилися з тезою: програма має містити конкретні природоохоронні заходи для всіх підприємств, сформовані представниками Інституту громадського здоров'я імені Марзеєва самостійно, а не на основі вже наявних на підприємствах програм.

«Є ризик, що для полегшення завдання розробник спиратиметься на розрахунки та плани модернізації, складені самими підприємствами, з очевидними ризиками для суспільства. Контролюємо процес, щоб цього не сталося», — сказав народний депутат.

Володимир РИБАЛЬЧЕНКО.
Запорізька область.

Облаштовують майданчик без бюджетних коштів

За ініціативою народного депутата Дмитра Кисилевського стартували роботи з облаштування дитячого майданчика на околицях житлового масиву Придніпровськ у Дніпрі (на знімку). Місто для нього визначили спільно з місцевими жителями.

Як розповів парламентарій, нині під'рядник уже встановлює нове обладнання. Для дітлахів створять орбітрек, качелі, турнік, пісочницю. Також з'являться лавочки та урни.

«Традиційно розраховуємо на участь в облаштуванні майданчика і місцевих жителів. Вони, як і домовлялися, допоможуть у встановленні та фарбуванні частини обладнання», —

розповів Дмитро Кисилевський.

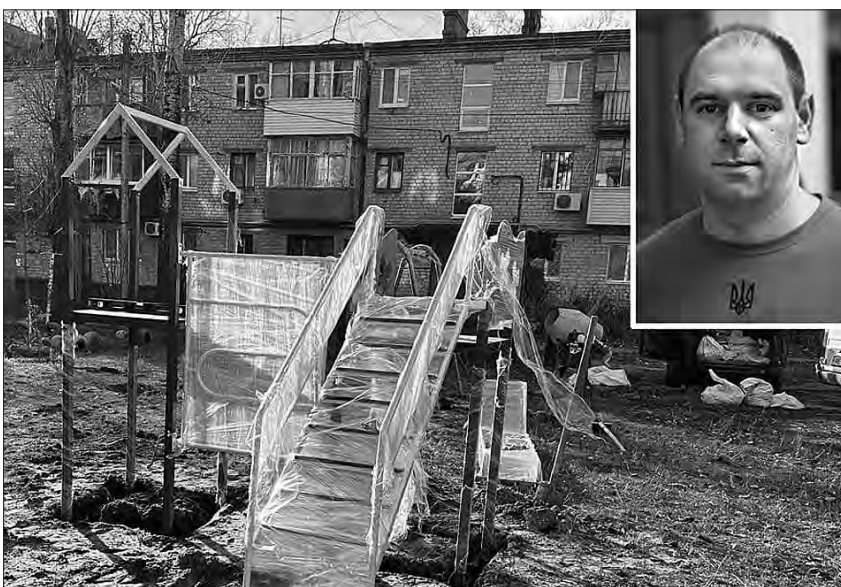
Схожі дитячі майданчики команда депутата вже облаштувала в інших «центральных» частинах Лівого берега — у Рибальську, Одиноківці, селищі Шевченко та Чаплях.

«Там депутатів чи когось із представників влади бачать, м'яко кажучи, нечасто. Але там також живуть люди, також ростуть діти. Попри війну їм також потрібна увага», — додав парламентарій.

Проєкт здійснюють без залучення бюджетних коштів.

Володимир ВОЛОДИМИРІВ.

Фото зі сторінки Д. Кисилевського у Фейсбуці.

Вітання Голови Верховної Ради України Руслана Стефанчука з Днем Десантно- штурмових військ ЗСУ

Ви завжди у бойовій готовності, завжди готові до виконання надскладних бойових завдань у тилу ворога, завжди швидко реагуєте на загрози й даєте відсіч противнику.

Дякую нашим воїнам за героїзм і подвиг у щоденній боротьбі за свободу й незалежність нашої країни!

Дякую за наближення нашої Перемоги!

Вічна шана та вічна пам'ять усім, хто віддав найдорожче, захищаючи Україну.
Слава Україні!

У НОМЕР

Українці, які хочуть усиновити дітей, зможуть подати заявки через онлайн-сервіс

На порталі Дія запустили сервіс, який допоможе швидко та зручно подати заявку на усиновлення дитини.

Через віну тисячі дітей осиротили і мріють про дім та турботливих батьків. Для того, щоб спростити процедуру для українців, які хочуть прийняти у родину дитину, портал Дія пропонує подати документи онлайн, де ця процедура займе до 30 хвилин, а на опрацювання знадобиться до п'яти робочих днів.

Потенційним батькам-усиновлячам пропонують зробити чотири прості кроки. Для початку потрібно зареєструватись або авторизуватись у кабінеті громадянина на порталі diia.gov.ua за допомогою електронного підпису.

Наступний етап передбачає заповнення даних про шлюб та чоловіка/дружину, про фактичну адресу проживання та про дітей, яких вони бажають усиновити.

Після перевірки даних у реєстрах, на яку знадобиться приблизно 15 хвилин, можна буде продовжити заповнення онлайн-форми. Якщо деяких даних бракуватиме, до заявки треба буде додати фото/сканкопії документів. На фінальній стадії необхідно поставити електронний підпис і відправити документи.

Після п'яти робочих днів заявка буде опрацьована і надано відповідь.

Проєкт реалізовано за підтримки UNDP та фінансування Уряду Швеції.

Вл. інф.

Стабільний рух новим мостом через річку Ірпінь

На заміну зруйнованому мосту в Романівці побудували новий довжиною 115 метрів і шириною 18 метрів. Саме той міст у лютому 2022 року зупинив ворога на підступах до Києва і став шляхом для евакуації жителів Приірпіння. Тоді через нього впродовж кількох днів було евакуйовано майже 40 тисяч мешканців.

«Відкриття, без перебільшень, історичне. І хоча тоді було холодно, важко та страшно — цей міст назавжди залишиться в історії Ірпеня «Дорогою життя». Сьогодні поряд із зруйнованими конструкціями, які залишаться меморіалом, працює абсолютно новий міст», — повідомив міський голова Ірпеня Олександр Маркушин на своїй сторінці у Фейсбуці.

«Міст у Романівці почали будувати практично одразу після звільнення. Паралельно — менш як за тиждень — звели тимчасові переправи для швидкого транспортного сполучення для мешканців Бучі, Ірпеня, Гостомеля та Ворзеля зі столицею. Нині ми відкрили повноцінний новий міст. При цьому зберегли решту старого мосту як пам'ятку визволення області та оборони столиці від російських окупантів», — зауважив віце-прем'єр-міністр з відновлення України — міністр розвитку громад, територій та інфраструктури Олександр Кубраков.

Вл. інф.

Культура має стати основою поствоєнної економіки

У Верховній Раді України дев'ятого скликання працює більше двох десятків профільних комітетів. Згідно із законом, цей парламентський орган утворюється з числа народних депутатів для здійснення за окремими напрямками законопроектної роботи, підготовки і попереднього розгляду питань, віднесених до повноважень Верховної Ради, виконання контрольних функцій.

«Голос України» докладно розповідає про роботу парламентаріїв у межах комітетів, які вони представляють. Сьогодні йтиметься про Комітет Верховної Ради з питань гуманітарної та інформаційної політики. До сфери його відання належать культурно-просвітницька діяльність, медійна індустрія, аудіовізуальний ринок, реклама діяльність, охорона історико-культурної спадщини, туризм та туристична діяльність, державна політика у сфері розвитку та використання державної мови та мов національних меншин в Україні, державна політика сприяння становленню інституту сім'ї, забезпечення надання державної допомоги сім'ям з дітьми, захисту безпритульних дітей, оздоровлення та відпочинку дітей тощо.

Звісно, в одному матеріалі охопити всі ці теми неможливо. Але наша розмова з першою заступницею голови Комітету Верховної Ради з питань гуманітарної та інформаційної політики Іриною Констанкевич дасть змогу читачам трохи заглибитися в проблематику, яку розглядають на цьому законотворчому майданчику.

Ірина Констанкевич обрана до парламенту в 2019 році як самовисуванка та членкиня партії «УКРОП» за 23-м округом (Волинська область). Доктор філологічних наук, громадська діячка, нині вона входить до складу депутатської групи «За майбутнє». Ірина Мирославівна розповіла нам про специфіку роботи комітету у воєнний період і про законотворчі плани та наміри.

— Нині часто кажуть, що під час війни сфера гуманітарної та інформаційної політики набуває особливого значення, адже бої точаться не лише за наші території, а й за світогляд громадян. Як це позначається на роботі профільного парламентського комітету?

— Те, що зараз робить росія в Україні, — це ще одна спроба за останні кілька століть стерти українську історію, культуру та спадщину, нашу національну ідентичність. Важливим завданням є інформування міжнародної спільноти про новітній геноцид, розкрадання музеїв, знищення культурного спадку і загалом злочини, які вчинила росія проти історико-культурної спадщини України. Під час війни ми зіткнулися із широким колом питань, зокрема — з обмеженим фінансуванням культури. Це суттєво. Культура потребує значного фінансування. Однак важливо наголосити, що питання підтримки культури для комітету є постійно актуальними. Культурна сфера відіграє ключову роль у збереженні національного надбання, об'єднанні українського суспільства і відмежуванні від російських маркерів. Так, за період повномасштабного вторгнення підтримка культури для комітету є постійно актуальними. Культурна сфера відіграє ключову роль у збереженні національного надбання, об'єднанні українського суспільства і відмежуванні від російських маркерів. Так, за період повномасштабного вторгнення підтримка культури для комітету є постійно актуальними. Культурна сфера відіграє ключову роль у збереженні національного надбання, об'єднанні українського суспільства і відмежуванні від російських маркерів.

Роботи лише додалося — працюємо над законопроектами для розвитку, відновлення культури у поствоєнний період. Зокрема, підтримки бібліотек, будинків культури, музеїв і загалом галузі культури.

— Готуючись до нашої розмови, проглянула перелік питань, які нині є на розгляді в комітеті. Їх більше трьох сотень. І значна частина — із попереднього, довоєнного, життя. Чи правильно складається враження, що доля тих законопроектів поставлена на «відтермінований режим», бо зараз доводиться тільки відповідати на виклики часу?

— Підтримка культури — це, зокрема, і питання національної безпеки. У зв'язку з війною багато питань потребують негайного вирішення. Комітет, безумовно, фоку-

сується на темах, що стосуються безпеки, інформаційної війни, та гуманітарних викликів, що постали у зв'язку з повномасштабним вторгненням.

Однак важливо наголосити, що питання підтримки культури для комітету є постійно актуальними. Культурна сфера відіграє ключову роль у збереженні національного надбання, об'єднанні українського суспільства і відмежуванні від російських маркерів. Так, за період повномасштабного вторгнення підтримка культури для комітету є постійно актуальними. Культурна сфера відіграє ключову роль у збереженні національного надбання, об'єднанні українського суспільства і відмежуванні від російських маркерів.

— Над якими групами питань працювати найважче?

— Над тими, що остаточно покладають край російській агентурі в Україні. Найскладніше працювати там, де країна-агресор, послуговуючись усіма можливими інструментами, прагне зберегти свою присутність в Україні. Вони працюють не лише зброєю, знищуючи фізично наші пам'ятки культури (наразі понад 1700), потужним є вплив пропагандистської машини. Гадаю, що тут криються найбільші небезпеки, адже не можна прорахувати дозу брехні, яка заходить через соцмережі, або її деструктивний вплив на психіку молоді, дітей... Нам вдалося зупинити цей потік у книгопродукції, завезеній як контрабанда з росії, обмежили російську ідеологічну попу в аудіовізуальній продукції, але

— Який законопроект із тих, над котрими сьогодні працюють у комітеті, на

цього ще мало... Це, по суті, реакція на явища, а потрібно, щоб була превенція.

— Ви здобули докторську ступінь із філологічних наук. Тож давайте торкнемося душевної тематики. Усіх приємно здивувала новина про те, що під час війни українці стали більше читати книжок. Та й полиці в книгарнях помітно застрягли новими виданнями, новими авторами, серед яких є й такі, котрі пишуть просто на фронті. Зовні складається таке враження, що українське книговидавництво переживає свій ренесанс. Якою ситуація видається зсередини — з боку комітету?

— Я можу розцінювати ситуацію не лише як член комітету, а й як член Наглядової ради Українського інституту книги. І як викладач української літератури у Волинському національному університеті імені Лесі Українки з 1991 року. Я бачу в цьому процесі паралелі з українським відродженням 20-х років ХХ століття. І добре знаю, чому і як воно стало «Розстріляним відродженням».

Українське книговидавництво справді переживає період активного розвитку на тлі масового знищення книговидавничої інфраструктури. Однією з головних передумов цього є повномасштабне російське вторгнення, яке вимагає з боку українців особливої відповідальності та обдуманого культурного вибору. Під час повномасштабного російського вторгнення люди виявляють більше зацікавленості у вивченні власної літератури. Багато українців уперше або знову відкрили для себе поетів і прозаїків, яких роками знищувала російська імперська машина. Поява нових видань та авторів, які пишуть просто на фронті, свідчить про силу культурного опору і відновлення в умовах війни. Дуже важливим аспектом є прийнятий законопроект про заборону ввезення російських книг, що є необхідним відмежуванням від впливу, який російська інформаційна політика намагалася нав'язати. Це сприяє підтримці внутрішнього літератур-

ного ринку та стимулює розвиток українських авторів, що стає частиною стратегії національного відродження в умовах протистояння імперській агресії рф.

— Розкажіть трохи більше про програму, яка передбачатиме сертифікувати на книжки для українців. Як вона втілюватиметься в життя? Що потрібно буде зробити пересічному українцю, щоб отримати змогу купити книгу за державний коштів?

— Це в серпні ми з колегами з Комітету з питань гуманітарної та інформаційної політики зареєстрували цей законопроект у Раді.

Проект Держбюджету на 2024 рік передбачає фінансування Українського інституту книги в обсязі понад 466 мільйонів гривень, із них 376 планують витратити на програму державної допомоги у вигляді сертифікатів на придбання українських книг. Сертифікати зможуть отримати громадяни України, що досягли 14 років (тобто віку отримання паспорта), та батьки новонароджених дітей (із 1 січня після того року, коли скасують воєнний стан).

У грошовому еквіваленті сертифікат становить 0,3 прожиткового мінімуму для працездатних громадян (805,2 грн). Такий сертифікат можна буде отримати через «Дію».

— Яким буде найамбітніший порядок денний роботи комітету на наступну сесію?

— Питань чимало. Продовжимо працювати над імплементацією українського законодавства до європейського, зокрема у сфері медіа. Треба також остаточно використати російську агентуру у вигляді релігійних організацій, які співпрацюють із країною-агресором. Це друге. З іншого важливого — підтримка книговидавництва, креативних індустрій. У цьому наш потенціал. Аби культура стала основою поствоєнної економіки.

— Бажаємо вам і вашим колегам успіху в цій нелегкій справі і дякуємо за розмову!

Надія СМІАН.

Фото з офіційної сторінки Ірини Констанкевич у Фейсбуці.

Закарпаття: облрада хоче преміювати талановиту молодь

Таку пропозицію висунула профільна комісія Закарпатської облради з питань культури, молодіжної та інформаційної політики, фізичної культури і спорту, яку очолює ректорка ужгородської Академії культури і мистецтв Наталія Шетеля.

Грошова винагорода, за її словами, — найкраща мотивація для обдарованих студентів і молодих митців, які здобули звання лауреата на всеукраїнських, міжнародних конкурсах і олімпіадах. Своєю творчістю, авторським доробком вони роблять значний внесок у мистецтво, літературу, музику, архітектуру, популяризацію традиційної культури українського народу та рідного Закарпаття.

Депутати облради прийняли цю пропозицію під час чергової сесії. Також обранці розглянули проект рішення про затвердження положень про стипендії обласної ради і обласної державної адміністрації для талановитих, перспективних спортсменів, про грошову допомогу кращим спортсменам Закарпатської області — переможцям та призерам державних і міжнародних змагань, їх тренерам.

Також серед профільних питань — утворення комунального закладу «Палац спорту «Юність» обласної ради на базі теперішнього однойменного спорткомплексу. Заклад створюється з метою ефективного використання спортивних споруд, сприяння розвитку масового і професійного спорту; гармонійного розвитку особи, зміцнення здоров'я та формування здорового способу життя.

З метою контролю на засіданні заслухано звіт управління внутрішнього аудиту виконавчого апарату обласної ради «Про результати аналізу з питань фінансово-господарської діяльності комунального закладу «Закарпатський обласний художній музей імені Йосипа Бокшая» облради. Члени комісії запропонували оживити життя музею, приємом, додавши його у туристичний маршрут по Ужгороду, організувати відвідини учнівською і студентською молоддю, а також вжити інших заходів, які б спонукали надання закладом платних послуг.

Василь НИТКА.

Ужгород.

Фото прес-служби облради.

Вимагають мораторію на некритичні витрати

У Сумах, як і в багатьох інших містах України, люди вимагають від місцевої влади накласти мораторій на будь-які витрати, не пов'язані з питаннями безпеки і оборони. У рекордні строки — за кілька годин — відповідна петиція здобула необхідну кількість прихильників, тож на неї довелося відреагувати міському голові Олександрові Лисенку. Він запевнив: в обласному центрі робиться все можливе, щоб кожна копійка народних грошей використовувалася за призначенням та на користь громаді. А вже через кілька днів міському голові одолосили підозру в отриманні двомільйонного хабара та помістили до слідчого ізолятора.

«З усією відповідальністю»

Щоб збагнути масштаби цинізму, із яким чиновники підійшли до законної вимоги земляків, прочитуємо кілька абзаців з електронної петиції та із відповіді на неї міського голови.

«Керівники місцевої влади безперервно розповідають про надання безпеки жителям нашого міста, а водночас фактично розтрачують значні кошти на послуги та роботи, що не мають до безпеки жодного стосунку. Поточний ремонт доріг, косіння трави, прибирання території — все це втрачає сенс, коли росія щодня обстрілює Суми і область, атакує безпілотниками. Гинуть люди, руйнується критична інфраструктура. Зима обіцяє бути важкою, тому ми не можемо дозволити бездіяльність міської влади. Ми вимагаємо негайного мораторію на некритичні витрати та термінового перерозподілу бюджету на забезпечення ППО та інших підрозділів необхідними ресурсами, на якісне навчання бійців добровільних формувань територіальної громади».

Відповідь міського голови на електронну петицію земляків витримана у максимально бюрократичному стилі. Якщо у двох словах — О. Лисенко запевнює сумчан, що оборону все до копійки.

«Акцентуємо, що упродовж воєнного стану Сумська міська територіальна громада з повною відповідальністю реагує на всі виклики у сфері безпеки і оборони, мобілізаційної підготовки, територіальної оборони тощо», — зазначає міський голова та називає такі складові роботи з посилення безпеки громади, як капітальний ремонт зруйнованого житлового фонду, реабілітація і соціалізація ветеранів, покриття пільг для родин військових. Також, наголошує О. Лисенко, «громада витрачає мільйони власних ресурсів на підтримку підприємств критичної інфраструктури, стримування зростання тарифів, пільгове перевезення пасажирів».

Закони читають по-різному

Щодо участі у зміцненні протиповітряної

оборони міста і області, придбанні додаткової зброї та безпекового обладнання, допомоги ЗСУ та інших військових витрат, то вони, зазначає міський голова, мають здійснюватися з держбюджету. Загалом більша частина його відповіді на електронну петицію сумчан складається із цитування статей Бюджетного кодексу, законів «Про оборону України», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державний бюджет України» тощо.

Цитування законів мало б підтвердити несхибність позиції міського голови: фінансування витрат на безпеку і оборону держави необхідно здійснювати не з місцевих бюджетів, а з держбюджету України. Водночас в одному з абзаців відповіді міського голови зазначається: «Фінансування та матеріально-технічне забезпечення національного спротиву здійснюються за рахунок і в межах коштів державного бюджету України, місцевих бюджетів, а також з інших, не заборонених законодавством України джерел». Це — витримка із Закону «Про національний спротив», і вона доводить, що коли б у міського голови були бажання та «політична воля», ніщо не завадило б йому спрямувати всі можливі кошти на зміцнення протиповітряної оборони міста та області, облаштування захисних споруд, матеріальне заохочення членів добро-

вольчих формувань територіальної громади. Але десь іде війна, а десь лунає музика, працюють кафе і ресторани, а шляхувники перекладають бордюри та тротуари, які могли б ще пролежати уздовж дороги не одне десятиліття. На проспекті Лушпи в Сумах, сигналізують люди, гранітні бордюри замінюють на залізобетонні. Ніхто не знає, куди в таких випадках відвозять граніт — зазвичай він зникає безслідно, а бетонні бордюри через рік-другий знову потребуватимуть заміни. У місті триватиме «освоєння» бюджетних коштів, і ні для кого не таємниця, що саме цей процес для чиновників — найцікавіший.

Гроші не пахнуть?

За даними слідства, міський голова разом із директором департаменту інфраструктури міськради вимагали і отримали хабар за «зелену вулицю» для підприємства, котре займається в Сумах вивезенням твердих побутових відходів. Отримавши від нього 2 мільйони 130 тисяч гривень неправомір-

ної вигоди, чиновники начебто обіцяли підвищити в обласному центрі тариф на вивезення ТПВ. Тобто, хабар у кінцевому підсумку був би заплачений з кишень споживачів. Водночас О. Лисенко повідомляє у своїй відповіді на електронну петицію: міська влада з усіх сил стримує підвищення тарифів, і це є однією з причин, через які вона не може відмовитися від «некритичних витрат» та спрямувати всі можливі кошти на безпеку і протиповітряну оборону.

Тим часом слідство за підозрою міського голови у хабарництві триває. О. Лисенка відсторонили від посади, і суди, куди він звертався з апеляцією, погодилися з таким рішенням. Указом Президента у Сумах введено міську військову адміністрацію, на добросовісність якої містяни покладають великі надії. І вони не безпідставні: нова влада вже скасовує підозрілий тендер на понад мільярд гривень, який провели «попередники».

Володимир ЧЕРНОВ.
Сумська область.

Місто і село: престижно чи вигідно?

Нещодавно набрав чинності Закон «Про порядок вирішення окремих питань адміністративно-територіального устрою», котрий змінює статус частини населених пунктів. Зокрема, йдеться про те, що в Україні більше не буде селищ міського типу. Вони мають стати селищами або селами. Новий статус визначатиметься кількістю населення. У селищі має проживати п'ять — десять тисяч жителів. Якщо менше — тоді це село, якщо більше — місто.

Що принесуть ці зміни громадам? І як відбудуватимуться вони на Хмельниччині?

До кінця жовтня в області ще залишалось 24 селища міського типу. Навіть попри однаковий статус тепер вони належать до різних «вагових» категорій. Приміром, ще кілька років тому Теофіполь був райцентром з кількістю населення майже сім тисяч жителів. Потужний цукровий завод визначає його економіку. В розпорядженні місцевого населення Будинок культури, музична школа, спортивний комплекс, а ще — Теофіпольська центральна районна лікарня.

А менше як за двадцять кілометрів розташована Базалія. Тепер у ній не набереться і двох тисяч жителів. Економіка ґрунтується на підприємствах сільського господарства. З освітньо-культурних закладів — школа, дитсадок, Будинок куль-

тури. З Теофіполем Базалія не потягаться.

Тепер їхні шляхи розійдуться ще далі. Принаймні формально, бо, відповідно до закону, Теофіполь стане селищем, а Базалія — селом. Хоча й раніше всі розуміли, що так воно і є. На практиці в житті тих, хто там мешкає, взагалі мало що зміниться.

А от фінансові зміни все-таки будуть. Приміром, вони можуть торкнутись освітньої субвенції. До цього часу в селах для її отримання середня наповнюваність у класах мала бути не менше 11 учнів, а у смт, як і в містах, — 16,5. Тепер зміна статусу має змінити ситуацію.

З початком дії нового закону на Хмельниччині всі смт розподіляться тільки на села чи селища. До міста ніхто не дотягнув.

За свою майже півтисячолітню історію Антоніни так само не стали містом, хоча завдяки старанням власників у XVIII столітті цей край навіть

називали маленьким куточком Європи. Колись Антоніни були волосним центром, за радянських часів побували райцентром. А з шістдесятих років закріпилася назва смт.

Хоча селянами в класичному розумінні цього слова антонінці ніколи себе не вважали. До цього часу тут зберігся і палац, і парк, і двоповерхові будинки, котрі були зведені для місцевої еліти майже три століття тому.

А от з розвитком економіки Антонінам не пощастило. Колишня, ще панська, гордість — цукровий завод припинив своє існування, і нічого нового та потужного створити так і не вдалося. Зате культурно-освітній простір тут доволі широкий, як для такого невеликого населеного пункту: є свій ліцей, школа-інтернат, музична школа, Будинок творчості школярів, дитячий оздоровчий табір, бібліотека і навіть ДЮСШ.

Хоча більшість мешканців живе переважно сільським життям, маючи городи й худобу, проте в глибині душі вірять, що Антоніни все-таки можуть стати містом. Однак, за законом, цього не буде — люди їм не вистачить.

За словами селищного голови Антонінської територіальної громади Анатолія Оцалюка, новий статус селища якихось істотних змін, окрім того, що потрібно буде переробити цілу низку документів, він поки що не бачить. Адже для громади, до складу якої входить 34 населені пункти, практично нічого не зміниться, а Антоніни залишаться центральною садибою.

Свою думку з приводу нововведення висловив директор з науки й розвитку Українського інституту громадянського суспільства, народний депутат першого скликання Анатолій Ткачук: «У міжнародній практиці статус міста визначається не так кількістю, як щільністю населення на квадратний кілометр та централізованим водопостачанням і водовідведенням. Адже є міста, в яких живе буквально кілька сотень людей, але вони історично не займалися аграрним сектором. Натомість у них є вся міська інфраструктура».

Утім, нічого поганого у тому, що смт стануть селами, він не бачить. Навпаки, від цього отримають ще й вигоду. Адже, приміром, у місті діють певні обмеження по землі, зокрема ставках земельного податку, є свої вимоги до отримання освітньої субвенції, яких немає для села.

Тож, втрачаючи статус, населені пункти здобувають фінансову вигоду.

Крім того, на його думку, не варто боятися, що впровадження закону вимагатиме надмірних зусиль з боку місцевої влади. Практично всі міста залишаться містами, а селища — селищами, от тільки всі смт перейдуть до розряду останніх. А вже після цього, якщо громада захоче набути іншого статусу і матиме для цього підстави, то вона має почати відповідну до закону процедуру переходу.

Ірина КОЗАК.

Хмельницька область.

На знімку: донедвана Антоніни були селищем міського типу, однак відповідно до нового закону н. п. змушений змінити свій статус. До міста він не дотягнув, тож тепер буде селищем.

Фото зі сторінки Антонінської громади.

САМОВРЯДУВАННЯ

Щоб мешканці приєднаних територій відчували себе справжніми вінничанами

Офіси взаємодії створюють у старостинських округах семи сільських населених пунктів, що входять до складу Вінницької міської територіальної громади.

Для чого потрібні такі офіси взаємодії з міською владою, а також концепцію їх створення, роз'яснили представникам старостинських округів під час тренінгу, організованого у Вінниці. Його провели працівники комунального підприємства «Інститут розвитку міст».

«Ми хочемо, щоб мешканці приєднаних сільських територій відчували себе справжніми вінничанами, членами міської громади, — зазначила заступниця директора КП «Інститут розвитку міст» Олена Орленко (на знімку). — Щоб розуміли, чим живе громада, мали можливість брати безпосередню участь в ухваленні рішень, як це роблять вінничани. Завдання створюваних офісів взаємодії — посилити участь жителів старостинських округів у прийнятті рішень міської громади, сформувати упевненість у тому, що всі ми в громаді є єдиною спільнотою і кожен охочий може брати участь в ухваленні рішень, привертати увагу до наболілих питань тощо».

В офісах взаємодії мешканці старостинських округів матимуть можливість ознайомитися з інструментами їхньої участі у житті міської громади. Наприклад, як привернути увагу до вирішення наболілого питання у сільській місцевості, як готувати і подавати проекти у Бюджет громадських ініціатив, писати звернення і петиції, долучатися до громадських обговорень і слухань тощо.

«Немає сумніву, що завдяки створенню таких структур у приєднаних територіях зросте кількість громадських активістів та інституцій громадянського суспільства, які активніше розвиватимуть громаду», — наголосила у своїй промові перед учасниками тренінгу Олена Орленко.

До речі, представники старостинських округів, які взяли участь у заході, озвучили низку невідкладних справ. Тож спробували застосувати до їх вирішення інструменти, наявні у міській громаді. Розпочату роботу продовжать безпосередньо у своїх населених пунктах.

Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

Фото з сайту Вінницької міської ради.

Літо 2023 року.

Засідання Комітету Верховної Ради України з питань бюджету.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

18 жовтня 2023 року.

Верховна Рада України розпочала розгляд у першому читанні проекту закону «Про Державний бюджет України на 2024 рік». Голова Верховної Ради України Руслан Стефанчук, міністр фінансів України Сергій Марченко, Перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Корнієнко.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

18 жовтня 2023 року.

Верховна Рада України розпочала розгляд у першому читанні проекту закону «Про Державний бюджет України на 2024 рік».

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

19 жовтня 2023 року.

Верховна Рада України ухвалила в першому читанні проект закону «Про Державний бюджет України на 2024 рік».

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

9 листопада 2023 року.

Народні депутати ухвалили Державний бюджет-2024. Міністр фінансів України Сергій Марченко.

Фото Андрія НЕСТЕРЕНКА.

Наше майбутнє — у Європейському Союзі!

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Учора разом із Президентом України Володимиром Зеленським та першою леді Оленою Зеленською Мая Санду вшанувала пам'ять активістів, які загинули під час Революції Гідності. Подружжя Зеленських разом із Маєю Санду встановили лампадки до хреста на Алеї Героїв Небесної Сотні в Києві (на знімку).

Водночас із лідеркою Молдови до української столиці прибув і Президент Європейської Ради Шарль Мішель (на знімку). «Добре бути знову в Києві — серед друзів», — написав Шарль Мішель на своїй сторінці у соцмережі X після прибуття до Києва.

Водночас чимало західних політиків згадали про День Гідності у своїх зверненнях. Так, Президентка Єврокомісії Урсула фон дер Ляен зазначила: «Десять років гідності. Десять років гордості. Десять років прагнення до

свободи. Холодні листопадові ночі Євромайдану назавжди змінили Євро-

пу. Вся країна вийшла на вулиці та заговорила одним голосом. Ви сказали:

Україна належить до Європи, і наше майбутнє — з вами». Ось чому, зауважила вона, народ України огортав себе європейськими прапорами, кидаючи виклик снайперам та спецпризначенцям. «Ви вирішили бути господарями свого власного майбутнього. Сьогодні зрозуміло більше, ніж будь-коли раніше: майбутнє України — у Європейському Союзі. Майбутнє, за яке борюється Майдан, нарешті тільки почалося. Слава Україні! Хай живе Європа!» — сказала Президентка Єврокомісії.

Такі само постулати в своєму зверненні використала й Президентка Європарламенту Роберта Меццола. «Революція Майдану назавжди змінила майбутнє України. Через 10 років, у цей День Гідності та Свободи, ми з гордістю стоїмо разом з Україною на по-

розі переговорах про вступ до ЄС. Оскільки Україна захищає наші цінності, з кожною ракетою, запущеною росією, наша підтримка стає сильнішою», — запевнила вона.

Про десятиріччя Майдану в спеціальній заяві говорив і Президент Литви Гітанас Науседа. «Об'єднавшись, щоб захистити свій європейський вибір, у своєму прагненні до справедливості, свободи та демократії, українці виявилися нестримною силою. Незважаючи на жорстоку війну росії, Україна все ближче наближається до Європи. Майбутнє України в Європейському Союзі!»

Про європейські перспективи України у своєму зверненні згадала й Прем'єр-міністр Естонії Кая Каллас. «10 років тому українці вийшли на вулиці, щоб голосно й чітко сказати: Україні місце в ЄС. Сьогодні Україна є державою-кандидатом. Кремль почав війну проти України, бо бачить демократію в Європі як загрозу. Треба й надалі підтримувати свободу України».

Неможливо процитувати всі заяви закордонних політиків, які вчора згадували наш Майдан. Можливо лише стверджувати, що всі вони мали спільний меседж — майбутнє України в цивілізованому світі, у Європейському Союзі, й право на це наша держава уже завоювала сміливістю й мужністю наших громадян, які в найтемніші часи не побоялися сказати «ні» поверненню у минуле.

Тетяна ПАСОВА.

Фото з сайту president.gov.ua та зі сторінки Шарля Мішеля у соцмережі X.

Міністри оборони США та Німеччини запевнили в подальшій підтримці

Сполучені Штати й надалі підтримуватимуть Україну. На цьому наголосив міністр оборони США Ллойд Остін під час візиту до Києва. «Зазначу, що Україна має значення. Те, що тут відбувається, має значення. Не лише для України, а й для всього світу. Це стосується міжнародного порядку, заснованого на правилах», — сказав міністр оборони у Києві.

Під час зустрічі з Президентом Володимиром Зеленським Ллойд Остін повідомив про виділення Україні нового пакета військової допомоги на 100 мільйонів доларів зброї із запасів Пентагону.

Як зазначив під час брифінгу в Білому домі координатор страте-

гічної комунікації Ради з нацбезпеки США Джон Кірбі, новий пакет безпекової допомоги США для України допоможе задовольнити нагальні потреби ЗСУ на полі бою, але щоб США могли продовжити підтримувати Україну безперешкодно і безперервно. «Ми хочемо закликати Конгрес ухвалити додаткові запити, які ми надіслали. Злітно-посадкова смуга продовжує ставати коротшою з кожним пакетом допомоги, який ми їм надаємо», — цитує Джона Кірбі «Голос Америки».

За інформацією, поширеною Пентагоном, до нового пакета ввійшли ракети для ПЗРК Stinger, одна артилерійська

система HIMARS і боєприпаси для установки, артилерійські боєприпаси калібру 155 мм та 105 мм, протитанкова зброя Javelin, TOW і AT-4, міни, понад три мільйони набоїв до стрілецької зброї, протипіхотні боєприпаси Claymore, а також запасні частини й допоміжне обладнання тощо.

21 листопада до України з візитом прибув міністр оборони ФРН Борис Пісторіус. Як зазначається на сторінці Міністерства оборони ФРН у мережі X, міністр Пісторіус відвідав Україну, щоб особисто побачити поточну ситуацію та ефективність підтримки України. На початку

візиту він поклав квіти до меморіалу Героям Майдану в Києві.

Борис Пісторіус запевнив, що перебуває в Україні, щоб висловити «солідарність і глибоку згуртованість Німеччини, а також захоплення мужньою і відважною, боротьбою, яку ведуть тут і яка пов'язана з великими втратами», повідомляє DW.

Саме на Майдані Незалежності 10 років тому почалися проєвропейські протести, Євромайдан в Україні, які привели до падіння уряду й втечі тодішнього президента Віктора Януковича. «Десять років тому ми стали очевидцями, сучасними свідками того, що тут відбувалося і продовжує впливати сьогодні», — сказав Пісторіус. І додав: «Уже майже два роки українці знову борються за свою свободу, тепер тільки проти нападника ззовні».

«Довбуша» дивляться й у Франції

Популярну українську кінострічку «Довбуш» покажуть французькому глядачеві.

У муніципальному кінотеатрі містечка Франконвіль, що за 17 кілометрів від Парижа, відбувся показ української кінострічки «Довбуш». Замість запланованих двох сеансів картину демонстрували ще чотири рази. Переглянути її приїздили українці з різних куточків Паризького регіону. Розповідь про волю, незалежність, власну землю викликала неабиякі емоції. Адже це те, про що мріють українці протягом багатьох часів.

«Подивився фільм — і захотілося додому», — таку фразу почула від одного з глядачів після першого сеансу.

«Довбуш» — не перший фільм, який показують у Франконвілі, — розповіла в розмові з авторкою публікації організаторка показу Вікторія Гавриленко. — Уже два роки разом з директором місце-

вого кінотеатру організуємо показ сучасних українських кінострічок. Найбільший ажіотаж серед них викликала «Мавка», а тепер — «Довбуш». Вивчаю запити потенційних глядачів шляхом опитування у соціальних мережах і визначаюся з матеріалом. Ажіотаж навколо «Довбуша» очікувався. Так воно і сталося. Тішить, що швидко вдалося домовитися з дистриб'ютором, таке буває рідко...»

Стрічку демонстрували українською мовою з англійськими субтитрами. Але вже в грудні цього року французи матимуть можливість подивитися стрічку своєю рідною мовою. Над перекладом активно працюють наші волонтери. Після його завершення плановано демонстрацію картини, крім Паризького, в інших регіонах Франції.

Юлія ШИПУНОВА (спеціально для «Голосу України».

Париж.

російські диверсанти не вгамувалися

Власник кількох оборонних підприємств у Болгарії і торговець зброєю Еміліян Гебрев, який пережив два замаху з боку росіян, попередив про нову диверсійну кампанію з боку рф, що спрямована на знищення життєво важливих маршрутів з постачання зброї в Україну.

Як повідомляє болгарський портал Актуально, в інтерв'ю виданню Financial Times він повідомив, що російські диверсанти активно атакують заводи та склади його компанії ЕМКО. Саме там вироблялася і зберігалася більша частина патронів і танкових снарядів радянського зразка, що постачалися до Києва.

«російські загрози означають, що необхідно вжити нового комплексу заходів і на національному рівні, й на рівні НАТО», — заявив Гебрев. І нагадав, що жоден

російський агент спецслужб не був затриманий чи притягнутий до відповідальності у зв'язку з його отруєнням та вибухами на об'єктах його компанії. У цьому він вбачає вплив москви на представників колишніх службових урядів, які призначав президент. «У жодній із понад десяти справ, пов'язаних з російськими терактами та шпигунською мережею в Болгарії, немає результату. Всі розслідування були або закриті, або зайшли в глухий кут, і жодна справа не була передана до суду», — розповів журналістам видання Еміліян Гебрев.

Тож Болгарія, за його словами, продовжує залишатися «головним районом діяльності російських агентів, причому особливо гостро відбувається проникнення до прокуратури та служб безпеки країни».

Олександр БЛИК.

ЗА ПОРЕБРИКОМ

НАТО радять готуватися до війни з рф

В аналітичній записці «Запобігти наступній війні», підготовленій німецьким товариством зовнішньої політики (DGAP), європейські експерти рекомендують членам НАТО протягом 6—10 років бути готовими до ймовірної війни з росією на території Альянсу, якщо зараз не вжити рішучих заходів.

Цей німецький аналітичний центр був створений ще в 1955 році, розташовується він в колишній будівлі посольства Югославії в посольському кварталі Берліна. Спеціалізується на обговоренні проблем міжнародної європейської політики, безпеки та економіки. Незалежна, приватна, позапартійна організація бере участь у формуванні політики і просуванні розуміння зовнішньої політики та міжнародних відносин Німеччини.

Авторами резонансного дослідження виступили Крістіан Меллінг і Торбен Шютц з Центру безпеки та оборони. «Дойче Велле» зауважила, що ці експерти під час підготовки вельонків користувалися джерелами представників армії, спецслужб Німеччини та новими напрямками оборонної політики Бундесверу, представленими на початку листопада міністром оборони Борисом Пісторіусом. Під час обговорення шляхів модернізації Бундесверу він вжив вислів «відповідність вимогам воєнного часу».

Експерти вважають, що НАТО слід негайно збільшити свій військовий потенціал і продемонструвати це росії, бо мало надій на зміну мотивації путінського режиму чи активізацію російського громадянського суспільства.

НАТО має завершити свою перебудову за рік до того, як росія буде готова до війни на території Альянсу, бо годинник почне відраховувати час, тільки-но інтенсивні бойові дії в Україні припиняться.

«Агентство» у дослідженні експертів DGAP підмітило, що росія може навчати протягом року близько 280 тисяч новобранців. За шість років можна підготувати майже 1,7 мільйона солдатів, а за десять — 2,8 мільйона.

Меллінг і Шютц зазначають, що путінський режим вже перевів промисловість на воєнні рейки. НАТО слід якомога швидше збільшити свій військовий потенціал.

Читаючи це дослідження, доходиш висновку, що надії, ніби з відходом російського диктатора ситуація в країні зміниться, дуже сумнівні. На запитання: «Яким має бути наступний президент росії?» офіційний рупор кремля Дмитро Песков відповів: «Таким же. Або іншим, але таким самим». Все як у відомій російській пісні: яким ти був, таким лишився.

У нинішній ситуації, як заявив в інтерв'ю «Медузі» голова комітету з міжнародних справ Бундестагу Міхаель Рот, підтримка України — це не щедрий подарунок, вона відповідає «нашим власним інтересам». Німеччині необхідні безпека, стабільність та процвітання сусідів. Що краще житимуть сусіди, то більше виграє економіка.

«Багато компаній тільки й чекають на можливість інвестувати в Україну і створювати там нові робочі місця. Все це є корисним і для німецької економіки», — заявив Міхаель Рот. Він також вважає, що допомога Україні у війні з росією має бути продовжена. Щоб отримати реальний шанс закінчити цю війну, Україна повинна розпочати переговори з позиції сили. Після 630 днів війни політик вражений кількістю німців, які готові підтримувати Україну у військовій, політичній та гуманітарній сферах.

Тим часом політика путінського режиму полягає у тому, що гірше житимуть сусіди, то безпечніше почуватиметься російська влада.

Богдан КУШНІР.

Транспортний Ан-12 виявився тим літаком, що повітрянодесантні війська перетворив на потужну, мобільну силу. На додаток, довго залишаючись основним літаком військово-транспортного повітряного флоту країни, Ан-12 широко використовувався в цивільній авіації для перевезення найрізноманітніших вантажів. Трудяга!

Жива і мертва вода творення

До 120-річчя від дня народження Олександра Івченка

Поділ світу навпіл на живу й неживу матерію триває невпинно. Протиборство пряме, напружене й непримиренне, двобій незримий, скрізь проникний. Живе активує мертву форму, змушує діяти, відповідати; віджила чинить опір, нищить рух, множить розклад і ентропію. При цьому — повна зовнішня незворушність. Та саме в цій грізній борні на кону стоїть доля Буття і Людства.

Без альтернатив

У Ліни Костенко є вірш «Крила». Ось його засновок: «А й правда, крилатим ґрунту не треба. // Землі немає, то буде небо. // Немає поля, то буде воля. // Немає пари, то будуть хмари. // В цьому, напевно, правда пташина... // А як же людина? А що ж людина?».

23 лютого 2022 року генеральний конструктор і директор Державного підприємства «Запорізьке машинобудівне конструкторське бюро «Прогрес» імені академіка О. Г. Івченка Ігор Кравченко був у Києві — проходив кола узгоджень і дозволів щодо продукції ввіреної йому установи, вів ділові зустрічі з партнерами й потенційними замовниками. Робив усе якнайшвидше — й додому, до праці і колективу, що питома залежав від результатів його періодичних відряджень до столиці. Тим паче, що цього разу вдалося суттєво просунути в низці важливих питань. Час Генеральний цінував, тому, впоравшись, того самого вечора повернувся літаком у Запоріжжя. Рішення виявилось своєчасним — уночі Україну струсило вторгнення рашистської наволочі.

Зранку 24 лютого все необхідне за протоколами воєнного стану було організовано й оперативного здійснено — служби спрацювали згідно із завданнями, й цінна технічна документація була евакуйована. Що ж до працівників підприємства, то приблизно з 3000 осіб у перший місяць війни воно не дорахувалося менш як 200 співробітників, і це були переважно жінки, які через закриття в місті дитячих закладів вимушено залишилися з дітьми у своїх домівках. І хоч ДП «Івченко-Прогрес» має статус стратегічної установи, і «бронь» зберігає ключових спеціалістів за напрямками роботи, чоловіків підприємства мобілізують, і колектив, на жаль, уже має чотирьох загиблих.

А питанням питань, звісно, є тема забезпечення життєдіяльності підприємства, повноцілості його роботи. Й тут слід затриматись, аби відзначити ключовий пункт стратегічного мислення керівництва компанії: воно в усі історичні часи виявляло далекоглядність і хист перспективного планування, чіткого бачення тенденцій на ринку авіадвигунів, що дозволяло підприємству здійснювати заходи, які своєчасно забезпечували «Прогрес» від руйнівних й завжди раптових криз у царині літакобудування. Бо, правду кажучи, партнери і конкуренти лише в останні десять років ховали ДП «Івченко-Прогрес» принаймні тричі — без відспівування, навідріз і назавжди. А КБ усякчас несподівано й уперто «воскресало». Спрацювали аналіз, розрахунок і передбачення розвитку геополітичних і торговельно-технічних трендів у поєднанні з рішеннями на упередження загрозливих ситуацій. Як результат — на підприємстві завжди встигали переорієнтувати

ти виробництво в рятівному напрямі.

Ось і чинний директор і генеральний конструктор «Івченко-Прогресу» Ігор Кравченко перебував у взаємодії підприємства з контрагентами почав на три роки раніше кривавих подій. Процес же полягав у послідовній заміні замовників і партнерів з ерефії на вітчизняних виробників, поступовому й програмному звільненні підприємства від інтеграційної залежності від московії. Безпомилково було обрано й вектор технічного спрямування: Кравченко зробив ставку на потребу в ефективних і недорогих двигунах, бо цю єдино можливу, хоч тоді ще й малопомітну тенденцію відчув усіма фібрами інтуїції. Й виявилось, що він сто відсотково мав рацію. Одинадцять років активної й цілеспрямованої роботи — і в 2022-му підприємство вже мало в Україні 85(!) партнерів-постачальників комплексуючих до двигунів компанії. А це означало, що на день вторгнення ворожої орди «Івченко-Прогрес» локалізував увесь цикл виготовлення всіх необхідних йому деталей. І стороннім у це було неможливо повірити, бо не секрет, що «Івченко-Прогрес», як і «Мотор-Січ», були інтегровані в авіабудівний комплекс рф глибоко й усебічно. Кравченко ж цю фатальну залежність зняв раз і назавжди, чим, по суті, зберіг для держави і нації бренд світового технічного рівня, що в певному сенсі є незамінним, і буде лише набирати непроминальної цінності. Не передбачив би Генеральний фатальний перебіг подій, не здійснив превентивну програму створення внутрішніх виробничих зв'язків — сталася б катастрофа! Натомість відбулося дійсне і всеосяжне імпортзаміщення — вчасне, грамотне й патріотичне.

Адже, що, крім іншого, варто враховувати, коли йдеться про «Івченко-Прогрес» — навіть на відміну від його найближчого партнера «Мотор-Січ»? *Виробником* двигунів принципово і незрівнянно легше, аніж авіаконструкторам: їм будь-хто з Європи чи Азії дає замовлення на виготовлення серійної продукції і, з огляду на дешеву робочу силу в Україні й кваліфікацію працівників заводу, отримує вартісний ринковий продукт. Та й за цих умов «Мотор-Січ» заходить в зовнішні виробничо-торговельні ланцюги доволі складно. А вже виховання авіаінтелекту на порядок складніше, аніж освоєння технологій — на це потрібні *десятьки* років. Тому, до слова, у цій справі такою надважливою є спадковість, наступність розвитку наукової школи. Тому рашистська мертвота так прагнула закабалити й звести зі світу зухвало-живий потенціал «Івченко-Прогресу». А дзуськи! Недарма мудреці Китаю вважали: найправильніше ми діємо за відсутності альтернативи. А в герці живого з мертвим її не існує. Усе творче, живе, прогрес-

Ігор Кравченко.

сивне належить Україні — водночас мертве, дике, тупе й хижацьке пробрало московію до кісток. Вона — у середньовіччі, ми — в майбутті, тож заклик: «Геть від москві!» звучить жагуче актуально, що так класично вдатно довів невмирущий «Прогрес»!

Засновник

То що там Ліна Костенко писала про людину? *«Живе на землі. Сама не літає. // А крила має. А крила має! // Вони, ті крила, не з пуху-пір'я, // А з правди, честоти і довір'я. // У кого — з вірності у коханні. // У кого — з вічного поривання. // У кого — з щирості до роботи. // У кого — з щедрості на турботи. // У кого — з пісні, або з надії, // Або з поезії, або з мрії».*

В Олександра Івченка крила, здається, вирости без передумов — благословенням Божим. У мами Сашка було семеро дітей, тож родинні клопоти поглинали її по маківку. Батько був ливарником, пропадав на роботі, а з 1914-го — на фронтах Світової війни. У 17 років Олександр йде працювати на завод. Вогонь, що палав у грудях юнака, там помітили й обрали секретарем комсомольської організації, а невдовзі відправили на пропагандистську роботу в Шепетівку. Утім, Івченко цілком розрізняв пафос владних ідеологів і справу, дійсно гідну того, аби присвятити їй життя, — він почергово вступає на робітфак Харківського механіко-будівельного інституту, а далі — на факультет двигунів внутрішнього згорання. Так постав подвійний знак його Долі.

Івченко ж бо — ровесник авіації: народився в 1903 році, коли механіки брати Вільбер і Орвілл Райти здійснили перший успішний політ на літаку з *двигуном внутрішнього згорання*. Цей збіг і вибір факультету вже були знаменням. Що ж до типу двигунів, то в історії «Прогресу» він зрезонував ще раз — коли з долею визначався його чинний Генеральний. А скла-

лось так, що інститутську практику Кравченко проходив у запорізькій «Мотор-Січі». Туди ж отримав і розподіл. Це його не влаштувало категорично, бо завод мав справу із *серійним* виробництвом, а випускник ХАІ прагнув творити. Проте вакансії року на «Прогрес» уже були заповнені. Ігор з цим не змирився. Пішов у деканат, і розповівши про власні студентські спецпроекти, довів свою нагальну необхідність розподілитися на «Прогрес». У ХАІ його зрозуміли. Та в конструкторському бюро підприємства він спочатку потрапив у відділ турбін. А займався випускник прагнув камерами згорання — процес горіння бабів його незборимо. Кравченко домігся переведення. Тепер, нарешті, все стало на свої місця.

Так ось, після закінчення вишу Івченко — з дипломом інженера з двигунів внутрішнього згорання, направляється на завод в Запоріжжя — де приступив до роботи інженером зі складання та випробування авіаційних двигунів, а потім був переведений у конструкторський відділ, що саме працював над двигуном М-89 (більш потужною модифікацією двигуна М-88) для швидкісного легкого бомбардувальника Су-2 та інших літаків. Олександр стрімко входить у завдання, подає ідею і розробляє з колегами пристрій, що за допомогою відцентрових сил викидає в процесі роботи двигуна накопичений бруд. Це суттєво підвищило довговічність мотора. Двигун пішов у серію, а Івченко отримав посаду заступника начальника серійно-конструкторського бюро. В 1943 році в авіатроці начальника серійного відділу гине, і команду очолює Олександр Георгійович. Евакуйований завод працює над виробництвом двох типів двигунів — М-88Б та АШ-82ФН, і за час війни виготовляє їх понад 27 тисяч екземплярів. А 5 травня 1945-го в Запоріжжі під керівництвом Івченка засновується дослідно-конструкторське бюро, що менш як че-

рез рік створює двигун, якому — як і всім наступним двигунам цього КБ, постановою уряду стали надавати авторський індекс «АІ». На додаток конструкторів АІ-26В — Івченка, Лотарева й Анашкіна, нагороджують державною премією срср. Це й стало знаковим початком того, чому, сподівайтесь, ніколи не буде кінця.

Тоді ж Івченко й виявив прозорливість, що набула в подальшому спадкової риси для всіх його наступників: Лотарева — Муравченка — Кравченка. Адже коли країна ментально ще жила минулою війною, Олександр Георгійович уже снів майбутнім цивільної авіації, зробивши ставку на легкомоторні літаки з малопотужними двигунами, своєю чергою адаптованими й до гелікоптерів. Цей вибір став доленосним для КБ, бо забезпечив незамінність його продукції в низці сегментів авіабудування, де неспростовне лідерство «Прогресу» досягалося невпинним покращенням характеристик двигунів: довголіттям експлуатації, мінімізацією затрат пального, екологічною чистотою й низьким рівнем шуму в роботі. З роками показники надійності, ефективності й значного ресурсу стали для компанії фірмовими, а в деяких класах машин залишаються недосяжними для конкурентів в усьому світі й досі.

Слід зазначити, що свою першість івченківці доводили в жорсткій борні ідей і результатів їхнього втілення в метали. Приміром, над створенням *гелікоптера зв'язку* на замовлення уряду паралельно працювали одразу три конструкторські бюро країни. Замовник віддав перевагу Мі-1, що й став першим серійним радянським гелікоптером. Його піднісав у небо двигун АІ-26В, ясна річ, розроблений у Запоріжжі.

Тим часом технічна інтуїція і прогностичний дар приводить Івченка до стратегічного рішення — йти далі, працюючи спільно з Олегом Антоновим. Думка, значущість якої переоцінити

несила, бо тандем «Прогресу» і АНТК дав авіації потужну лінійку машин — від Ан-8, Ан-10 і Ан-12 до велета «Руслана» й грандіозної української «Мрії!» А це стало можливим тому, що конструкторський клас очільників двох КБ щасливо поєднувався з організаторським хистом директорів цих підприємств — вони вміло діяли на випередження, власноруч прискорюючи прогрес. Так, у 1952 році Антонов спрямував галузевому міністру та головному ВПС листи з пропозицією про розробку середньомігстрального пасажирського літака Ан-10. А доки ще стартує проект транспортного Ан-8, Івченко поринає в створення турбогвинтового двигуна АІ-20, — як покаже час — найвидатнішого творіння українського авіазаочного.

Просуваючи цивільний Ан-10, Олександр Георгійович проявляє себе і в «дипломатичній» царині. Знаючи емоційність і соціальний романтизм Микити Хрущова, що якраз прибув до Запоріжжя, Івченко «в фарбах» виклав йому ідею силової установки з чотирьох турбогвинтових двигунів, чим запалив генсека не на жарт: уряд негайно ставить завдання розпочати роботу і над пасажирським, і над транспортним варіантами такого літака. У процесі випробувань АІ-20 переграє двигун НК-4 російського конструктора М. Кузнецова. Як результат, АІ-20 був встановлений і пішов у серію не лише на Анах, а й на Іл-18 та Бе-12. Це без перебільшення був *епохальний* триумф українського КБ, а рентабельність АІ-20 була визнана безпрецедентною в усьому світі. Тодішня державна премія івченковцям лише підтвердила їхню безумовну першість.

І варто окремо сказати, що Ан-10 має рідкісне поєднання властивостей як для великого пасажирського літака — значної швидкості, короткого розбігу при злеті, здатності злітати й приземлятися на ґрунтові й засніжені аеродроми.

Зі свого боку транспортний Ан-12 виявився тим літаком, що повітрянодесантні війська перетворив на потужну, мобільну силу. На додаток, довго залишаючись основним літаком військово-транспортного повітряного флоту країни, Ан-12 широко використовувався в цивільній авіації для перевезення найрізноманітніших вантажів. Трудяга!

Минули роки, та війна, розв'язана схибленим кремлівським параноїком, не розірвала виробничих зв'язків ДП «Івченко-Прогрес» з ДП «Антонов» — не будемо входити в деталі, та взаємовигідна співпраця двох підприємств попри все триває, обіцяючи нові звершення.

Мікроклімат розкриття

Олександр Івченко з дружиною виховали п'ятьох доньок. Їхня любов і шана до батька були такими, що всі вони виявилися «окриленими» — й так чи інакше пов'язали свій професійний вибір з авіацією. Старша — Олена Олександрівна, до виходу на пенсію працювала в «Прогресі» інженером-технологом. Ва-

лентина Олександрівна викладала в Харківському авіаційному інституті, Люсьєна Олександрівна весь трудовий стаж віддала моторобудівному заводу, Любов Олександрівна була інженером, наймолодша — Наталія Олександрівна, знайшла себе в конструкторському бюро Олега Антонова.

Доньки згадують, що некорисливість Олександра Георгійовича вражала всіх навколо. Коли сім'я Івченка приїхала в Запоріжжя, їй надали трикімнатну квартиру. У подальшому генеральному конструктору підприємства дозволили звести приватний будинок. Івченко зберігав усі квитанції на матеріали за будови і це були виключно його власні кошти. А коли одна з доньок зі своїм чоловіком як молоді спеціалісти отримали квартиру, батько змусив їх відмовитись від нового житла — мовляв, їхній родині достатньо наявного.

Івченко терпіти не міг пустих дозвільних розваг, які так полюбили керівники його рангу — сауни, пишних застіль, гомінких полювань, натомість охоче працював у саду, багато читав, вихідні мори рибалив. Його гостинний дім був відкритим для заводчан, що приходили до нього зі своїми проблемами.

Після інсульту Олександр Георгійович певний час був змушений перебувати вдома. Якось його заступник доповідав Івченку про доводку двигуна АІ-25 для Як-40. І раптом генеральний конструктор запитує: «А чому ви так мало напружаєтеся? Я ж чую». А річ була у тім, що будинок Генерального був розташований неподалік КБ — у досяжності шумового супроводу випробувань двигуна. «Коли він гуде, — пояснив Івченко, — я сплю, а замовкає — чую і прокидаюсь». Людські й фахові риси Олександра Георгійовича утворювали привабливу постать керівника, наділеного не лише винятковою працездатністю, а й широкою душевністю. Утім, у нього все працювало на інтереси КБ. Приміром, Івченко ніколи не збирав навколо себе зрілих, видатних конструкторів. Він гуртував перспективних початківців — видатними вони ставали вже під його крилом.

Але тут зринає резонне питання: чи можливо взагалі управляти творчим процесом? Чи в змозі люди керувати власною підсвідомістю, готуючи появу відкриттів і осяянь? І, зрештою, чи є принципова різниця у виникненні ідеї «П'єти» Мікеланджело та, скажімо, винаходом конвеєра Генрі Фордом? Тим паче, що, приміром, технічні прозріння Леонардо да Вінчі чи інженерно-конструкторські рішення Ейфеля не улягали жодному зовнішньому адмініструванню.

Елемент організованості у творчій роботі не лише існує, а є неминучим. Адже коли ставиться завдання створити двигун, літак, космічну ракету чи вакцину проти смертельного вірусу, все опиняється в руках науковців — якщо, звісно, є колективи, потенційно здатні до таких звершень. На дари небес вони не покладаються, а ось планова, напру-

Олександр Івченко.

жена, натхненна праця має бути здійснена. І вміле управління в цьому випадку полягає в тому, аби підвести фахівців до здійснення завдань, які до снаги людям надталановитим, а то й геніальним. Що в разі успіху мимоволі породжує помилкові уявлення про творців перемог, як і про межі досяжного. Бо коли загал стикається з постаттю, яка вершить ледь не все, що бере собі за мету, кортить зрозуміти, чому їй так багато вдається. Пояснення ж звично шукають в особі улюбленої долі, виявляючи суму рис, що слугують успіху в царині, в якій діє лідер. Або беруть узагальненням: «Непересічний індивід наділений незбагненною силою — впливати на інших людей своїм самотутнім життям. Особа постійно випромінює свою сутність — те, чим вона є насправді. І це випромінювання діє на інших, як навіювання». Ось тут і постає в повному обсязі проблема *змісту* людської сутності в її неочевидних вимірах.

Ми повсякчас чуємо, що успіх — наслідок волі, рішучості, вміння й стратегій певного лідера. Тобто завжди йдеться про чесноти *ділового* стилю, спосіб роботи свою справу, набір рис, що забезпечують поступ. Це правильно. Та вкрай шаблонно й безмежно спрощено. Бо все вирішує зовсім інший чинник. Велику мету продукує така сама *велич серця* — і лише вона! Без цього масштабу не існує справжнього бачення, віри в те, що людині дасться все — як морю даються притоки і ріки. Усе інше — супутне, вторинне, похідне. І лише велич серця постає знаменником буття — мов безмежний океан і неспростовний доказ *обраності*. Тож тільки так: спочатку — велич серця, а далі вже — техніка менеджменту, мистецтво управління, організація праці. А в компоненті серця Олександр Івченко був воістину незглибимим.

Вдачею люди є різними, видатні — поготові. Скажімо, сучасники свідчать: Сергій Корольов був *владолубним*, а творець «Бурану» Валентин Глушко — *честолюбним*. І на похованні Корольова Глушко привселюдно сказав: «Коли б мені влаштували *такі* похорони, я готовий мерти вже хоч через рік». Уявляєте характер? Олександр Івченко вражав

відданістю справі, та всі, хто з ним контактували, відзначали винятковість його душевної організації, зворушливу тонкість і делікатність натури. Ніхто, однак, чомусь, товариськість його манери спілкування, ба навіть щедрість на приязне слово стосовно підлеглих не розглядав як *управлінський засіб*, а не природну рису характеру. А проте у всі періоди діяльності «Прогресу» клімат взаємної довіри й розкнутості пошуку в командах конструкторів культивувався в колективі свідомо і послідовно. Тут розуміють, припис, диктат чи адміністративний стиль керівництва в технічній творчості безплідний, він вбиває ініціативу, стримує уяву, збаналоє мислення. «Неординарні особистості, — каже Кравченко, — ніколи не бувають зручними в роботі, та вони здатні давати результат, що в разі компенсації нестачу дружності. Завдання першої особи в КБ — створювати умови для розвитку й органічного розкриття хисту підлеглих, їхньої найвищої продуктивної швидкості, а не затискати самотутніх людей в згубну уніфікацію. Таку атмосферу заповідав нам Олександр Івченко, її плекалі Володимир Лотарев і Федір Муравченко, в міру сил активують її і я». А й справді! *Інтелектуальне середовище* — надцінна річ, бо є тим плавильним казаном, де вільний обмін думками, сміливість версій — аж до заохочення зухвалості, командний штурм проблем приводить до найшвидшого знаходження плідних, новаторських рішень. А головне — мотивує становлення й розквіт самородних технічних обдарувань. Це і становить живу воду Буття, яка творить святкову історію Людства!

А що є мертвою? Все протилежне, з кадебістською параноєю включно, яка далась взнаки, приміром, в тому, що указ про присвоєння Івченку звання героя соціалістичної праці вийшов *без права оприлюднення*. Як і в тому, що в некролозі, опублікованому в газеті «Правда» в липні 1968 року, місце роботи спочилого «видатного радянського конструктора» навіть не було вказано. Мертва вода радянщини тотально знецінювала унікальність особи, обезкрилюючи людину, жива ж — підносить творця, дає потужні крила і повносила дихання.

В «Івченко-Прогресі» покладаються на довіру до пошуковців, а тому експерти ще й зараз вважають, що світовому літакобудуванню знадобляться роки, аби створити машину класу військово-транспортного літака Ан-70, на якому встановлено двигун запорізьких розробників. Що ж до двигуна, створеного ними для навчальних літаків та БпЛА, то це диво конструкторської думки слугувати-ме для авіації планети ще добрих пів століття. І все здійснене тут пояснюється просто: *«Людина нібито не літає... // А крила має. А крила має!»*. Плекаймо ж українські крила — такі потужні й такі красиві!

Ольга КОРНІЄНКО,
Олександр САКВА.

Запоріжжя — Київ.

Олег Антонов та Олександр Івченко.

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА ВОСЬМЕ СКЛИКАННЯ

сімнадцята сесія
РІШЕННЯ

м. Суми

10.11.2023

Про порядок призначення і звільнення керівників підприємств, установ та закладів, що перебувають у спільній власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення обласної ради
восьмого скликання

10 листопада 2023 року

Порядок організації проведення конкурсного добору керівників закладів культури, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області

1. Порядок організації проведення конкурсного добору керівників закладів культури, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області, (далі - Порядок) розроблено відповідно до Закону України "Про культуру".

2. Цей Порядок визначає процедуру формування, організації роботи конкурсної комісії з проведення конкурсного добору на посаду керівника закладу культури, що належить до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області, (далі - Заклад культури).

3. Організацію конкурсного добору, а також роботу конкурсної комісії забезпечує голова обласної ради або особа, що здійснює його повноваження, (далі - Голова ради) відповідно до Закону України "Про культуру".

4. Для проведення конкурсного добору створюється конкурсна комісія. Основними завданнями конкурсної комісії є:
відбір кандидатів на посаду керівника Закладу культури;

розгляд документів, визначених частиною другою статті 214 Закону України "Про культуру", поданих в установленому порядку кандидатами на зайняття вакантної посади керівника Закладу культури;

прийняття рішення про визначення переможця конкурсу та розміщення його на офіційному вебсайті Сумської обласної ради (далі - Власник).

5. Конкурсна комісія складається з дев'яти членів - по три кандидатури від кожної з трьох сторін: членів трудового колективу, громадських організацій у сфері культури відповідного функціонального спрямування та Власника. Вимоги до членів конкурсної комісії визначені Законом України "Про культуру".

6. Члени конкурсної комісії здійснюють свої повноваження на громадських засадах.

7. Конкурс на посаду керівника Закладу культури оголошується рішенням Власника у передбачені Законом України "Про культуру" строки.

8. Голова ради протягом 2 робочих днів після прийняття Власником рішення щодо оголошення конкурсу на посаду керівника Закладу культури забезпечує:

оприлюднення оголошення про конкурс на офіційному вебсайті Власника, на сайті Закладу культури (за наявності) та поширення в будь-який інший спосіб;
розміщення на офіційному вебсайті Власника інформації про строк, до якого приймаються пропозиції від громадських організацій щодо кандидатур для включення до складу конкурсної комісії, строк розгляду цих пропозицій, дату та місце проведення жеребкування, вимоги до кандидатів, інформацію про відповідальну особу, номер її телефону та адресу електронної пошти;

інформування Закладу культури щодо необхідності визначення на загальних зборах трудового колективу кандидатів для включення до складу конкурсної комісії із зазначенням строку подання пропозицій, вимог до кандидатів, інформації про відповідальну особу, номер її телефону;

інформування листами голів постійних комісій обласної ради щодо необхідності визначення кандидатів для включення до складу конкурсної комісії із зазначенням строку подання пропозицій, вимог до кандидатів, інформації про відповідальну особу, номер її телефону;

оприлюднення на офіційному вебсайті Власника умов праці, відомостей про матеріально-технічну базу та фінансову звітність за попередній бюджетний період Закладу культури, на посаду керівника якого проводиться конкурс.

9. Персональний склад конкурсної комісії та зміни до нього (за потреби) затверджуються розпорядженням Голови ради. Персональний склад конкурсної комісії формується не пізніше тридцяти днів після прийняття Власником рішення про оголошення конкурсного добору на посаду керівника Закладу культури на підставі відповідних документів, поданих сторонами, що беруть участь у формуванні конкурсної комісії.

10. Кандидатури до складу конкурсної комісії від трудового колективу обираються на загальних зборах трудового колективу та визначаються з числа осіб, які не є членами трудового колективу Закладу культури, на посаду керівника якого проводиться конкурсний добір, та відповідають вимогам статті 213 Закону України "Про культуру".

Для включення до складу конкурсної комісії кандидатів від трудового колективу головуючим на загальних зборах Голові ради подаються:

обласної ради терміном до 5 років, якщо відповідними законодавчими актами не встановлено інші терміни.

2.2. Якщо призначення керівників Підприємств відповідно до законодавства здійснюється іншим органом та потребує погодження Власника, кандидатури цих керівників погоджуються обласною радою (далі - Власник) шляхом прийняття відповідного рішення.

2.3. Керівники Підприємств, щодо яких законодавством встановлені особливі вимоги щодо порядку призначення та звільнення з посад, призначаються та звільняються з посади відповідно до таких вимог.

Конкурсний відбір на посади керівників Підприємств у визначених законодавством випадках оголошується рішеннями Власника. Проведення конкурсного відбору у встановлені законодавством та Власником порядку і строки забезпечується Головою ради, який визначає форму анкети для членів конкурсної комісії та форму заяви претендента на участь у конкурсі (за необхідності).

2.4. Кандидатури на посади керівників Підприємств попередньо розглядають відповідні профільні постійні комісії обласної ради та готують свої висновки, які носять рекомендаційний характер.

2.5. Підготовку проекту рішення Власника для розгляду на сесії забезпечує Голова ради.

2.6. Контракт укладається відповідно до Порядку укладання контрактів з керівниками підприємств, установ та закладів, які належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області, та визначення умов оплати праці, затвердженого рішенням Власника.

2.7. Питання про укладання контракту з керівниками Підприємств на новий термін вирішується Власником на пленарних засіданнях. При закінченні терміну дії контракту з керівником Власник у встановленому законодавством порядку вирішує питання:

продовження терміну дії контракту шляхом укладання контракту з керівником Підприємства на новий термін;

припинення дії контракту з керівником Підприємства у зв'язку із закінченням його терміну та звільнення.

2.8. У період між сесіями Голова ради має право призначати виконуючого обов'язки керівника Підприємства. Виконуючі обов'язки керівників Підприємств звільняються Головою ради з підстав, передбачених законодавством, без внесення цього питання на розгляд Власника.

Особа, призначена виконуючим обов'язки керівника Підприємства, виконує повноваження та несе відповідальність за виконання обов'язків, дотримання заборон і обмежень на рівні керівника Підприємства відповідно рішень Власника, Статуту (Положення) Підприємства та законодавства.

У разі тимчасової відсутності керівника (виконуючого обов'язки керівника) Підприємства (хвороба, відпустка, відрядження тощо) розпорядженням Голови ради виконання обов'язків керівника Підприємства тимчасово покладається на іншого працівника Підприємства.

Голова ради самостійно вирішує питання щодо притягнення до дисциплінарної та матеріальної відповідальності виконуючих обов'язки керівників Підприємств.

2.9. Розрахунок заробітної плати (зміни до розрахунку) керівників Підприємства (виконуючому обов'язки керівника) здійснюється уповноваженим підрозділом виконавчого апарату відповідно до нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, центральних органів державної виконавчої влади відповідних галузей з дотриманням державних норм і гарантій та положень генеральної, галузевої (регіональної угоди) та затверджується Головою ради.

2.10. Розрахунок заробітної плати (зміни до розрахунку) керівників Підприємства (виконуючому обов'язки керівника) здійснюється відповідно до Порядку укладання контрактів з керівниками підприємств, установ та закладів, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області, та визначення умов оплати праці, затвердженого Власником.

До розрахунку заробітної плати виконуючого обов'язки керівника можуть включатись питання порядку та розмірів преміювання, надання матеріальної допомоги, допомоги на оздоровлення, визначення кількості днів відпустки тощо.

3. Порядок звільнення керівників Підприємств із займаної посади і розірвання з ними контрактів

3.1. Керівники Підприємств звільняються з посади Власником на пленарних засіданнях у випадках:

а) закінчення терміну дії контракту;
б) подання особистої заяви керівника;
в) в інших випадках, передбачених чинним законодавством про працю та обумовлених у контракті.

У період між сесіями Голова ради має право звільняти із займаної посади керівника Підприємства відповідно до чинного законодавства про працю з наступним внесенням цього питання на затвердження Власника.

3.2. Ведення трудових книжок керівників Підприємств регулюється законодавством та здійснюється уповноваженим підрозділом виконавчого апарату.

З метою забезпечення прозорої кадрової політики та запровадження єдиного підходу при підборі претендентів на посади керівників підприємств, установ та закладів, що є об'єктами спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області, які найкраще відповідають вимогам професійної придатності, демократизації та відкритості системи призначення керівників, відповідно до Законів України "Про культуру", "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про повну загальну середню освіту", "Про фахову передвищу освіту", "Основи законодавства України про охорону здоров'я", керуючись статтею 43 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", обласна рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити:

1.1. Порядок призначення і звільнення з посад керівників підприємств, установ та закладів, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області (додається).

1.2. Порядок організації проведення конкурсного добору керівників закладів культури, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області (додається).

1.3. Порядок організації проведення конкурсу на зайняття посад керівників закладів охорони здоров'я, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області (додається).

1.4. Положення про конкурс на посаду керівників закладів загальної середньої освіти, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області (додається).

1.5. Положення про конкурсний відбір на посаду керівників закладів фахової передвищої освіти, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області (додається).

1.6. Порядок укладання контрактів з керівниками підприємств, установ та закладів, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області, та визначення умов оплати праці (додається).

2. Рішення обласної ради від 23.07.2021 "Про порядок призначення і звільнення керівників підприємств, установ та закладів, що перебувають у спільній власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області" вважати таким, що втратило чинність.

3. Голові обласної ради забезпечити оприлюднення цього рішення у встановленому законодавством порядку.

Голова

Віктор ФЕДОРЧЕНКО

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення обласної ради
восьмого скликання

10 листопада 2023 року

Порядок призначення і звільнення з посад керівників підприємств, установ та закладів, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області

1. Загальні положення

1.1. Порядок призначення і звільнення з посад керівників підприємств, установ та закладів, що перебувають у спільній власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області, (далі - Порядок) розроблено відповідно до Конституції України, Кодексу законів про працю України, Законів України "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про повну загальну середню освіту", "Про фахову передвищу освіту", "Про культуру", "Основи законодавства України про охорону здоров'я", постанов Кабінету Міністрів України від 19.03.1993 № 203 "Про застосування контрактної форми трудового договору з керівником підприємства, що знаходиться в загальнодержавній власності" та від 02.08.1995 № 597 "Про Типову форму контракту з керівником підприємства, що є у державній власності", інших законодавчих та нормативно-правових актів, що регулюють діяльність комунальних підприємств, установ та закладів.

1.2. Дія цього Порядку поширюється на керівників підприємств, установ та закладів, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області (далі - керівники Підприємств).

1.3. Порядок визначає:
призначення на посаду керівників Підприємств, звільнення їх із займаної посади;

укладання та розірвання контрактів з цими керівниками.

2. Порядок

призначення керівників Підприємств на посаду та укладання з ними контракту

2.1. Керівники Підприємств призначаються на посаду обласною радою на її пленарних засіданнях на контрактній основі. Контракти з керівниками Підприємств укладаються головою обласної ради або особою, що здійснює його повноваження, (далі - Голова ради) на підставі відповідного рішення

супровідний лист у довільній формі із зазначенням трьох кандидатур, які рекомендуються для включення до складу конкурсної комісії, та їх контактних даних; протокол загальних зборів трудового колективу за підписом головної чи секретаря зборів; листок реєстрації із підписами членів трудового колективу, які брали участь у загальних зборах.

11. Відбір кандидатур для включення до складу конкурсної комісії від громадських організацій здійснюється шляхом жеребкування.

Для участі у жеребкуванні громадська організація у сфері культури відповідного функціонального спрямування надає Голові ради лист у довільній формі, підписаний керівником громадської організації, із зазначенням трьох кандидатур, які рекомендуються для включення до складу конкурсної комісії та відповідають вимогам статті 213 Закону України "Про культуру", та їх контактних даних, витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Жеребкування проводиться в разі подання кандидатур не менше ніж від двох громадських організацій.

У разі подання кандидатур тільки однією громадською організацією жеребкування не проводиться, а подані кандидатури, за умови відповідності їх вимогам статті 213 Закону України "Про культуру", включаються до складу конкурсної комісії.

Для проведення жеребкування розпорядженням Голови ради утворюється комісія з жеребкування у складі голови, секретаря та членів комісії з числа працівників виконавчого апарату. Секретарем комісії з жеребкування є секретар конкурсної комісії.

За дорученням Голови ради виконавчий апарат забезпечує онлайн-трансляцію жеребкування на офіційному вебсайті Власника.

Жеребкування проводиться за допомогою пристрою, у якому розміщуються однакові за своїми фізичними характеристиками жеребки. На кожному з жеребків зазначаються прізвище, ім'я та по батькові кандидата і найменування громадської організації, яка запропонувала його кандидатуру до складу конкурсної комісії.

Кількість жеребків повинна дорівнювати кількості кандидатів, які беруть участь у жеребкуванні. Жеребки формуються у спосіб, який не дозволяє визначити дані про кандидата.

За дорученням голови комісії з жеребкування один із членів комісії дістає з пристрою почергово три жеребки та передає їх голові комісії. Голова комісії з жеребкування розкриває (розпаковує) жеребки, оголошує та демонструє дані про кандидатів від громадських організацій, які включаються до складу конкурсної комісії.

Після цього з пристрою дістаються всі інші жеребки, які зберігаються секретарем конкурсної комісії до завершення конкурсної процедури.

Рішення про допущення кандидатур від громадських організацій до участі в жеребкуванні та результати жеребкування оформлюються протоколом засідання комісії, який підписується всіма її членами.

Рішення комісії з жеребкування приймаються шляхом голосування простою більшістю голосів її членів, присутніх на засіданні.

12. Кандидатури до складу конкурсної комісії від Власника визначають постійні комісії з питань охорони здоров'я, освіти, науки, культури, туризму, спорту та молодіжної політики, соціального захисту населення, переміщених осіб, учасників АТО (ООС) та членів їх сімей, материнства та дитинства; з питань розвитку місцевого самоврядування, адміністративно-територіального устрою, депутатської діяльності, регламенту, законності та правопорядку, зв'язків із громадськістю, інформаційної та регуляторної політики; з питань спільної власності територіальних громад та приватизації на своїх засіданнях по 1 кандидатурі від комісії.

Запропоновані постійними комісіями кандидатури мають відповідати вимогам статті 213 Закону України "Про культуру".

Для включення до складу конкурсної комісії кандидатур Голові ради надаються протоколи (витяги з протоколів) засідань постійних комісій, визначених у першому абзаці цього пункту, із зазначенням кандидатури.

13. У разі невідповідності поданих сторонами кандидатур вимогам статті 213 Закону України "Про культуру" Голова ради невідкладно повідомляє сторону, що подала таку кандидатуру. Сторона має право подати іншу кандидатуру відповідно до визначеної цим Порядком процедури.

14. Конкурсна комісія вважається повноважною у разі затвердження в її складі не менше шести осіб.

15. Кандидати до складу конкурсної комісії заповнюють анкету.

16. Секретар конкурсної комісії призначається з числа працівників виконавчого апарату, який бере участь у засіданнях комісії без права голосу. Секретар конкурсної комісії:

скликає за дорученням голови конкурсної комісії її засідання;

формує проект порядку денного засідань конкурсної комісії;

здійснює підготовку засідань конкурсної комісії;

виконує доручення голови конкурсної комісії, пов'язані з організацією проведення засідань конкурсної комісії;

веде і зберігає протоколи засідань конкурсної комісії.

17. Секретар конкурсної комісії упродовж 30 днів з дня оприлюднення оголошення про конкурс приймає документи для участі у конкурсі, визначені у частині другій статті 214 Закону України "Про культуру". Реєстрація документів здійснюється безпосередньо в конкурсній комісії.

18. Упродовж трьох робочих днів після закінчення строку подання документів для участі в конкурсі секретар конкурсної комісії забезпечує оприлюднення поданих документів, визначених у частині другій статті 214 Закону України "Про культуру", на офіційному вебсайті Власника з дотриманням вимог Закону України "Про захист персональних даних" та адресу електронної пошти, на яку усі зацікавлені особи

протягом семи днів з дня оприлюднення відомостей про кандидатів можуть подавати пропозиції та зауваження щодо кандидатур. Зазначені пропозиції і зауваження передаються конкурсній комісії.

19. Конкурсна комісія здійснює добір кандидатів на посаду керівника Закладу культури згідно з вимогами статті 215 Закону України "Про культуру".

20. Організаційною формою роботи конкурсної комісії є засідання. Засідання конкурсної комісії вважається правомочним у разі особистої участі в засіданні не менше 2/3 від затвердженого складу.

Рішення комісії приймається більшістю голосів від затвердженого складу. При рівному розподілі голосів голос голови є вирішальним.

21. Перше засідання конкурсної комісії відкриває її секретар, який вносить на обговорення та голосування питання щодо обрання голови конкурсної комісії.

Голова конкурсної комісії обирається шляхом відкритого голосування. Після обрання голова конкурсної комісії продовжує засідання.

22. Члени конкурсної комісії зобов'язані не допускати конфлікту інтересів під час проведення конкурсної процедури.

Перед початком розгляду документів, поданих кандидатами на участь у конкурсному доборі, член конкурсної комісії зобов'язаний повідомити про конфлікт інтересів та надати пояснення щодо обставин, які можуть перешкоджати об'єктивному виконанню ним обов'язків, про що зазначається в протоколі.

Член конкурсної комісії, який повідомив про конфлікт інтересів, участі в голосуванні не бере.

23. Представники засобів масової інформації та громадськості мають право бути присутніми на засіданнях конкурсної комісії під час презентації проектів програм розвитку Закладу культури.

24. Інформація про час та місце проведення засідання конкурсної комісії розміщується на офіційному вебсайті Власника.

Член конкурсної комісії не пізніше ніж за три дні до початку засідання може подати письмове клопотання Голові ради про участь у засіданні конкурсної комісії в режимі відеоконференції. За дорученням Голови ради виконавчий апарат за наявності технічної можливості забезпечує участь такого члена у роботі конкурсної комісії у режимі відеоконференції, про що йому повідомляється не пізніше ніж за 1 робочий день до засідання.

25. Рішення конкурсної комісії оформлюється протоколом, який підписують голова та всі члени конкурсної комісії, присутні на засіданні.

Член конкурсної комісії, незгодний з прийнятим рішенням, може письмово висловити свою окрему думку з відповідного питання, яка додається до протоколу засідання.

26. Протокол засідання конкурсної комісії із зазначенням переможців оформлюється секретарем конкурсної комісії протягом 3 робочих днів з дати проведення засідання конкурсної комісії і доводиться до відома Голови ради.

27. Голова ради протягом місяця з дня прийняття рішення конкурсною комісією готує відповідний проект рішення для внесення на розгляд Власника.

28. За дорученням Голови ради виконавчий апарат забезпечує відео- та аудіофіксацію всіх засідань конкурсної комісії та протягом 3 робочих днів після засідання конкурсної комісії розміщує матеріали засідань на офіційному вебсайті Власника.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення обласної ради
восьмого скликання

10 листопада 2023 року

Порядок організації проведення конкурсу на зайняття посад керівників закладів охорони здоров'я, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області

1. Порядок організації проведення конкурсу на зайняття посад керівників закладів охорони здоров'я, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області, (далі - Порядок) розроблено відповідно до Закону України "Основи законодавства України про охорону здоров'я", Порядку проведення конкурсу на зайняття посад керівника державного, комунального закладу охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 № 1094 (далі - Порядок КМУ).

2. Цей Порядок визначає процедуру формування, організації роботи конкурсної комісії з проведення конкурсу на зайняття посад керівників закладів охорони здоров'я, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області, (далі - Заклад охорони здоров'я).

3. Конкурс на посаду керівника Закладу охорони здоров'я оголошується рішенням обласної ради (далі - Власник) у передбачені Порядком КМУ строки.

4. Організацію роботи з проведення конкурсу та діяльність конкурсної комісії забезпечує голова обласної ради або особа, що здійснює його повноваження, (далі - Голова ради) відповідно до Порядку КМУ.

5. Для проведення окремого конкурсу Головою ради у встановлений Порядком КМУ термін створюється окрема конкурсна комісія у кількості 9 осіб. Персональний склад конкурсної комісії з визначенням голови та секретаря конкурсної комісії, та зміни до нього (за потреби) затверджуються розпорядженням Голови ради.

Вимоги до членів конкурсної комісії визначені Порядком КМУ.

6. До складу конкурсної комісії включаються три представники Власника за пропозицією відповідних профільних постійних комісій, три представники трудового колективу відповідного Закладу охорони

здоров'я, обрані на загальних зборах трудового колективу, та три представники галузевих професійних спілок, громадських об'єднань у сфері охорони здоров'я відповідного функціонального спрямування та/або у сфері запобігання корупції і антикорупційної діяльності (за умови реєстрації таких громадських об'єднань не менш як за два роки до дати рішення про проведення конкурсу) та/або незалежні експерти у сфері охорони здоров'я (далі - Громадські об'єднання).

Проведення конкурсу на посаду керівника новоствореного Закладу охорони здоров'я здійснює конкурсна комісія у кількості не менше 6 осіб: три представники від Власника за пропозицією відповідних профільних постійних комісій та три представники Громадських об'єднань.

У разі проведення конкурсу на зайняття посади керівника Закладу охорони здоров'я, який включено або планується включити до спроможної мережі закладів охорони здоров'я відповідного госпітального округу, до складу конкурсної комісії обов'язково входить представник структурного підрозділу з питань охорони здоров'я обласної державної адміністрації.

Голова ради забезпечує оприлюднення оголошення про початок формування конкурсної комісії на офіційному вебсайті Власника одночасно з оприлюдненням рішення Власника про проведення конкурсу та прийом пропозицій щодо кандидатур до складу конкурсної комісії протягом 15 днів з моменту оприлюднення оголошення.

Для створення комісії Голова ради протягом двох робочих днів з дня оприлюднення оголошення направляє до зазначених у пункті 7 цього Порядку комісії, трудового колективу та голови обласної державної адміністрації листи із визначенням терміном надання кандидатур для включення до складу конкурсної комісії та зразок анкети.

7. Представників до складу конкурсної комісії від Власника визначають постійні комісії з питань охорони здоров'я, освіти, науки, культури, туризму, спорту та молодіжної політики, соціального захисту населення, переміщених осіб, учасників АТО (ООС) та членів їх сімей, материнства та дитинства; з питань розвитку місцевого самоврядування, адміністративно-територіального устрою, депутатської діяльності, регламенту, законності та правопорядку, зв'язків із громадськістю, інформаційної та регуляторної політики; з питань спільної власності територіальних громад та приватизації на своїх засіданнях по 1 кандидатурі від комісії.

Для включення до складу конкурсної комісії представників від Власника Голові ради надаються протоколи (витяги з протоколів) засідань постійних комісій, визначених у абзаці першому цього пункту, із зазначенням прізвища, ім'я, по батькові представника, а також заповнена представником анкета.

8. Відбір кандидатур для включення до складу конкурсної комісії від Громадських об'єднань здійснюється шляхом жеребкування.

Для участі у жеребкуванні Громадське об'єднання надає Голові ради:

лист у довільній формі, підписаний керівником Громадського об'єднання, із зазначенням кандидатур, які рекомендуються для включення до складу конкурсної комісії;

заповнену кандидатами анкету;

рішення керівного органу Громадського об'єднання про включення кандидата до складу конкурсної комісії;

завірені належним чином установчі документи Громадського об'єднання.

Для проведення жеребкування розпорядженням Голови ради утворюється комісія із жеребкування у складі голови, секретаря та членів комісії з числа працівників виконавчого апарату. Секретарем комісії з жеребкування є секретар конкурсної комісії.

За дорученням Голови ради виконавчий апарат забезпечує відеофіксацію жеребкування, яка зберігається протягом одного року.

Жеребкування проводиться за допомогою пристрою, у якому розміщуються однакові за своїми фізичними характеристиками жеребки. На кожному з жеребків зазначаються прізвище, ім'я та по батькові кандидата і найменування Громадського об'єднання, яке запропонувало його кандидатуру до складу конкурсної комісії.

Кількість жеребків повинна дорівнювати кількості кандидатів, які беруть участь у жеребкуванні. Жеребки формуються у спосіб, який не дозволяє визначити дані про кандидата.

За дорученням голови комісії з жеребкування один із членів комісії дістає з пристрою почергово три жеребки та передає їх голові комісії. Голова комісії з жеребкування розкриває (розпаковує) жеребки, оголошує та демонструє дані про кандидатів від Громадських об'єднань, які включаються до складу конкурсної комісії.

Після цього з пристрою дістаються всі інші жеребки, які зберігаються секретарем конкурсної комісії до завершення конкурсної процедури.

Рішення про допущення кандидатур від Громадських об'єднань до участі в жеребкуванні та результати жеребкування оформлюються протоколом засідання комісії, який підписується всіма її членами.

Рішення комісії з жеребкування приймаються шляхом голосування простою більшістю голосів її членів, присутніх на засіданні.

У разі подання не більше ніж трьох кандидатур від Громадських об'єднань жеребкування не проводиться, а подані кандидатури, за умови відповідності їх вимогам Порядку КМУ, включаються до складу конкурсної комісії.

9. Представники до складу конкурсної комісії від трудового колективу обираються на загальних зборах трудового колективу (конференції) Закладу охорони здоров'я, на посаду керівника якого проводиться конкурс.

Для включення до складу конкурсної комісії представників від трудового колективу головуючим на загальних зборах трудового колективу (конференції) Голові ради подаються:

супровідний лист у довільній формі із зазначенням трьох кандидатур, які рекомендуються для включення до складу конкурсної комісії;

заповнені кандидатами анкети; протокол загальних зборів (конференції) трудового колективу за підписом головного або секретаря зборів;

листок реєстрації із підписами членів трудового колективу, які брали участь у загальних зборах (конференції).

10. Представник структурного підрозділу з питань охорони здоров'я обласної державної адміністрації включається до складу конкурсної комісії на підставі листа голови обласної державної адміністрації.

11. Члени конкурсної комісії зобов'язані не допускати конфлікту інтересів під час проведення конкурсного добору.

Перед початком розгляду документів, поданих кандидатами на участь у конкурсному доборі, член конкурсної комісії зобов'язаний повідомити про конфлікт інтересів та надати пояснення щодо обставин, які можуть перешкоджати об'єктивному виконанню ним обов'язків, про що зазначається в протоколі.

Член конкурсної комісії, який повідомив про конфлікт інтересів, участі в голосуванні не бере.

12. Секретар конкурсної комісії призначається з числа працівників виконавчого апарату, бере участь у засіданнях комісії без права голосу та не входить до її складу.

Секретар конкурсної комісії: за дорученням голови конкурсної комісії скликає її засідання;

формує проект порядку денного засідань конкурсної комісії;

здійснює підготовку засідань конкурсної комісії; виконує доручення голови конкурсної комісії, пов'язані з організацією проведення їх засідань конкурсної комісії;

веде і зберігає протоколи засідань конкурсної комісії.

13. Конкурсна комісія вважається повноважною у разі затвердження в її складі не менше шести осіб.

14. У разі невідповідності поданих кандидатів вимогам Порядку КМУ Голова ради невідкладно повідомляє сторону, що подала таку кандидатуру. Сторона має право подати іншу кандидатуру відповідно до визначеної цим Порядком процедури.

15. Конкурсна комісія здійснює свою діяльність та проводить конкурс на посаду керівника Закладу охорони здоров'я згідно з вимогами Порядку КМУ.

Реєстрація поданих на конкурс документів здійснюється безпосередньо в конкурсній комісії.

Член конкурсної комісії не пізніше ніж за три дні до початку засідання може подати письмове клопотання Голові ради про участь у засіданні конкурсної комісії в режимі відеоконференції. За дорученням Голови ради виконавчий апарат за наявності технічної можливості забезпечує участь такого члена у роботі конкурсної комісії у режимі відеоконференції, про що йому повідомляється не пізніше ніж за 1 робочий день до засідання.

16. Відеофіксацію засідань конкурсної комісії та їх оприлюднення забезпечує виконавчий апарат. Відеозапис такого засідання конкурсної комісії зберігається на вебсайті Власника не менше одного року.

17. Результати конкурсу оприлюднюються секретарем конкурсної комісії на офіційному вебсайті Власника.

18. Організаційне та матеріальне забезпечення проведення конкурсу та діяльності конкурсної комісії забезпечує Голова ради.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення обласної ради
восьмого скликання

10 листопада 2023 року

Положення про конкурс на посаду керівників закладів загальної середньої освіти, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області

1. Положення про конкурс на посаду керівників закладів загальної середньої освіти, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області, (далі - Положення) розроблено відповідно до Закону України "Про освіту", Закону України "Про повну загальну середню освіту" (далі - Закон), та визначає механізм проведення конкурсу на посади керівників закладів загальної середньої освіти, що перебувають у спільній власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області, у тому числі закладів спеціалізованої освіти, визначені у частині 5 статті 35 Закону (далі - Навчальні заклади).

2. Конкурс складається з таких етапів: прийняття рішення про проведення конкурсу та затвердження складу конкурсної комісії; оприлюднення оголошення про проведення конкурсу;

прийняття документів від осіб, які виявили бажання взяти участь у конкурсі;

перевірка поданих документів на відповідність установленим законодавством вимогам;

допущення кандидатів до участі у конкурсному відборі;

ознайомлення кандидатів із закладом освіти, його трудовим колективом та представниками батьківського самоврядування закладу;

проведення конкурсної відбору; визначення переможця конкурсу; оприлюднення результатів конкурсу.

3. Організацію конкурсної відбору, а також роботу конкурсної комісії забезпечує голова обласної ради або особа, що здійснює його повноваження, (далі - Голова ради).

4. Рішення про проведення конкурсу приймає обласна рада (далі - Власник); одночасно з прийняттям рішення про утворення нового Навчального закладу;

не менше ніж за два місяці до завершення

строкового трудового договору (контракту), укладеного з керівником Навчального закладу;

не пізніше десяти робочих днів з дня дострокового припинення договору (контракту), укладеного з керівником Навчального закладу, чи визнання попереднього конкурсу таким, що не відбувся.

5. Оголошення про проведення конкурсу оприлюднюється на вебсайті Власника та вебсайті Навчального закладу (у разі його наявності) Головою ради наступного робочого дня з дня прийняття рішення про проведення конкурсу та має містити:

найменування і місцезнаходження Навчального закладу;

найменування посади та умови оплати праці;

кваліфікаційні вимоги до керівника закладу відповідно до Закону;

вичерпний перелік, кінцевий термін і місце подання документів для участі у конкурсі;

дату та місце початку конкурсної відбору, етапи його проведення та тривалість;

прізвище та ім'я, номер телефону та адресу електронної пошти особи, яка уповноважена надавати інформацію про конкурс та приймати документи для участі у конкурсі (уповноваженою особою визначається працівник виконавчого апарату - секретар конкурсної комісії).

6. Для проведення конкурсу розпорядженням Голови ради затверджується персональний склад конкурсної комісії (з визначенням голови комісії та секретаря) та зміни до нього (за потреби) з рівною кількістю представників кожної із сторін, визначених Законом.

7. До складу конкурсної комісії включаються по три представники від:

Власника (не більше одного депутата від однієї фракції чи групи);

обласної державної адміністрації чи територіального органу центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти (державні службовці);

інститутів громадянського суспільства (громадських об'єднань керівників закладів освіти, професійних об'єднань педагогічних працівників, районної (міської) профспілкової організації та інших громадських формувань, а також експертів, фахівців у сфері загальної середньої освіти тощо).

Загальна чисельність членів конкурсної комісії становить 9 осіб.

У роботі конкурсної комісії з правом дорадчого голосу можуть брати участь представники органів громадського самоврядування Навчального закладу, на посаду керівника якого оголошено конкурс.

8. До складу конкурсної комісії не може бути включена особа, яка:

визнана у встановленому законом порядку недієздатною або цивільна дієздатність якої обмежена;

має судимість або на яку протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення;

відповідно до Закону України "Про запобігання корупції" є близькою особою учасника конкурсу або особою, яка може мати конфлікт інтересів.

9. Для створення комісії Голова ради протягом двох робочих днів з дня оприлюднення оголошення направляє до зазначених у пункті 10 цього Положення постійних комісій та обласної державної адміністрації чи територіального органу центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти листи з визначеним терміном надання кандидатур для включення до складу конкурсної комісії та зразок анкети.

10. Кандидатури до складу конкурсної комісії від Власника визначають постійні комісії обласної ради з питань охорони здоров'я, освіти, науки, культури, туризму, спорту та молодіжної політики, соціального захисту населення, переміщених осіб, учасників АТО (ООС) та членів їх сімей, материнства та дитинства; з питань розвитку місцевого самоврядування, адміністративно-територіального устрою, депутатської діяльності, регламенту, законності та правопорядку, зав'язків із громадськістю, інформаційної та регуляторної політики; з питань спільної власності територіальних громад та приватизації на своїх засіданнях по 1 кандидатурі від комісії.

Для включення до складу конкурсної комісії кандидатур від Власника Голові ради надаються протоколи (втяги з протоколів) засідань постійних комісій із зазначенням кандидатури, а також заповнені кандидатами анкети.

11. Кандидатури до складу конкурсної комісії від обласної державної адміністрації визначаються головою обласної державної адміністрації чи керівником територіального органу центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти.

Для включення до складу конкурсної комісії головою обласної державної адміністрації чи керівником територіального органу центрального органу виконавчої влади із забезпечення якості освіти подається лист у довільній формі із зазначенням трьох кандидатур, які рекомендуються для включення до складу конкурсної комісії та заповнені кандидатами анкети.

12. Для включення до складу конкурсної комісії представників інститутів громадянського суспільства подаються:

лист, підписаний керівником інституту громадянського суспільства, із зазначенням трьох кандидатів, які рекомендуються для включення до складу конкурсної комісії;

заповнені кандидатами анкети;

втяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

13. Відбір кандидатів для включення до складу конкурсної комісії від інститутів громадянського суспільства здійснюється шляхом жеребкування.

Жеребкування проводиться в разі подання кандидатів не менше ніж двох інститутів громадянського суспільства. У разі подання кандидатів тільки одним інститутом громадянського суспільства жеребкування не проводиться, а подані

кандидатури, за умови відповідності їх вимогам пункту 8 цього Порядку, включаються до складу конкурсної комісії.

Для проведення жеребкування розпорядженням Голови ради утворюється комісія з жеребкування у складі голови, секретаря та членів комісії з числа працівників виконавчого апарату. Секретарем комісії з жеребкування є секретар конкурсної комісії.

За дорученням Голови ради виконавчий апарат забезпечує онлайн-трансляцію жеребкування на офіційному вебсайті Власника.

Жеребкування проводиться за допомогою пристрою, у якому розміщуються однакові за своїми фізичними характеристиками жеребки. На кожному з жеребків зазначаються прізвище, ім'я та по батькові кандидата і найменування інституту громадянського суспільства, який запропонував його кандидатуру до складу конкурсної комісії.

Кількість жеребків повинна дорівнювати кількості кандидатів, які беруть участь у жеребкуванні. Жеребки формуються у спосіб, який не дозволяє визначити дані про кандидата.

За дорученням голови комісії з жеребкування один із членів комісії дістає з пристрою почергово три жеребки та передає їх голові комісії. Голова комісії з жеребкування розкриває (розпаковує) жеребки, оголошує та демонструє дані про кандидатів від інститутів громадянського суспільства, які включаються до складу конкурсної комісії.

Після цього з пристрою дістаються всі інші жеребки, які зберігаються секретарем конкурсної комісії до завершення конкурсної відбору.

Рішення про допущення кандидатур від інститутів громадянського суспільства до участі в жеребкуванні та результати жеребкування оформлюються протоколом засідання комісії, який підписується всіма її членами.

Рішення комісії з жеребкування приймаються шляхом голосування простою більшістю голосів її членів, присутніх на засіданні.

14. Конкурсна комісія вважається повноважною у разі затвердження в її складі не менше 2/3 від загального складу.

15. Члени конкурсної комісії зобов'язані: брати участь у роботі конкурсної комісії та голосувати з питань порядку денного;

заявляти самовідвід у разі наявності чи настання підстав, передбачених пунктом 8 цього Порядку, що унеможливають їх участь у складі конкурсної комісії.

Якщо у разі самовідводу члена конкурсної комісії остання втрачає повноваження, робота конкурсної комісії може бути продовжена тільки після заміни такого члена у порядку, встановленому для формування конкурсної комісії.

16. Секретар конкурсної комісії призначається з числа працівників виконавчого апарату, який бере участь у засіданнях комісії без права голосу та не входить до її складу.

Секретар конкурсної комісії: скликає за дорученням голови конкурсної комісії її засідання;

формує проект порядку денного засідань конкурсної комісії;

здійснює підготовку засідань конкурсної комісії; виконує доручення голови конкурсної комісії, пов'язані з організацією проведення засідань конкурсної комісії.

17. Конкурсна комісія є повноважною за умови присутності на її засіданні не менше двох третин від її затвердженого складу. Конкурсна комісія приймає рішення більшістю від її затвердженого складу. У разі рівного розподілу голосів вирішальним є голос голови конкурсної комісії.

Член конкурсної комісії не пізніше ніж за три дні до початку засідання може подати письмове клопотання Голові ради про участь у засіданні конкурсної комісії в режимі відеоконференції. За дорученням Голови ради виконавчий апарат за наявності технічної можливості забезпечує участь такого члена у роботі конкурсної комісії у режимі відеоконференції, про що йому повідомляється не пізніше ніж за 1 робочий день до засідання.

18. Рішення конкурсної комісії оформлюються протоколами, які підписуються усіма присутніми членами конкурсної комісії та оприлюднюються на вебсайті Власника впродовж одного робочого дня з дня проведення засідання конкурсної комісії.

19. Конкурсна комісія та її члени діють на засадах неупередженості, об'єктивності, незалежності, недискримінації, відкритості, прозорості, доброчесності. Не допускається будь-яке втручання в діяльність конкурсної комісії, тиск на членів комісії та учасників конкурсу.

20. Для участі у конкурсі учасники конкурсу подають такі документи:

заяву про участь у конкурсі з наданням згоди на обробку персональних даних відповідно до Закону України "Про захист персональних даних";

автобіографію та/або резюме (за вибором учасника конкурсу);

копію паспорта громадянина України;

копію документа про вищу освіту (з додатком, що є його невід'ємною частиною) не нижче ступеня магістра (спеціаліста);

документ, що підтверджує вільне володіння державною мовою;

копію трудової книжки чи інших документів, що підтверджують стаж педагогічної (науково-педагогічної) роботи не менше трьох років на день їх подання;

довідку про відсутність судимості;

довідку про проходження попереднього (періодичного) психіатричного огляду;

мотиваційний лист, складений у довільній формі.

Особа може подати інші документи, які підтверджуватимуть її професійні та/або моральні якості.

Особа, яка виявила бажання взяти участь у конкурсі, пред'являє оригінали документів, копії яких подаються для участі у конкурсі, та завіряє копії особистих документів власним підписом. Копії документів, що подаються без пред'явлення оригіналів документів, засвідчуються уповноваженою на це відповідно до законодавства особою. Особа, яка виявила бажання

взяти участь у конкурсі, несе персональну відповідальність за достовірність поданих нею документів та відображеної у них інформації.

Визначені у цьому пункті документи учасники конкурсу подають особисто (або подає уповноважена згідно з довіреністю особою) до конкурсної комісії у визначений в оголошенні строк, що може становити від 20 до 30 календарних днів з дня оприлюднення оголошення про проведення конкурсу.

Секретар конкурсної комісії приймає документи за описом, копію якого надає особі, яка їх подає. Реєстрація документів здійснюється безпосередньо в конкурсній комісії.

21. Упродовж п'яти робочих днів з дня завершення строку подання документів для участі в конкурсній конкурсній комісії:

перевіряє подані документи на відповідність установленим законодавством вимогам;

приймає рішення про допущення та/або недопущення до участі у конкурсній;

оприлюднює на вебсайті Власника перелік осіб, яких допущено до участі у конкурсному відборі (далі - Кандидати).

До участі у конкурсній не можуть бути допущені особи, які:

не можуть обіймати посаду керівника закладу загальної середньої освіти відповідно до Закону;

подали не всі документи, визначені Законом, для участі у конкурсній;

подали документи після завершення строку їх подання.

22. Голова ради зобов'язаний організувати та забезпечити ознайомлення Кандидатів із Навчальним закладом, його трудовим колективом та представниками органів громадського самоврядування такого закладу не пізніше 5 робочих днів до початку проведення конкурсного відбору.

23. Конкурсний відбір переможця конкурсу здійснюється за результатами:

перевірки на знання законодавства України у сфері загальної середньої освіти, зокрема Законів України "Про освіту", "Про повну загальну середню освіту", інших нормативно-правових актів у сфері загальної середньої освіти, яка проводиться за рішенням конкурсної комісії у формі письмового або комп'ютерного тестування;

перевірки професійних компетентностей, шляхом письмового виконання ситуаційного завдання;

публічної та відкритої презентації державною мовою перспективного плану розвитку Навчального закладу, а також надання відповідей на запитання членів конкурсної комісії в межах змісту конкурсного випробування.

Перелік питань для перевірки знання законодавства у сфері загальної середньої освіти затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

24. Перевірка знання законодавства України у сфері загальної середньої освіти проводиться за тестами, що формуються конкурсною комісією із затвердженого у встановленому законодавством порядку переліку питань з урахуванням специфіки діяльності Навчального закладу.

25. Конкурсна комісія на першому засіданні розробляє та затверджує з урахуванням специфіки діяльності Навчального закладу тестові завдання у кількості 30 питань з трьома варіантами відповідей, одна з яких правильна, та ситуаційні завдання (на 2 більше ніж кількість допущених до участі в конкурсній кандидатурі), які складаються за зразком, визначеним у додатку 1 до цього Порядку.

Секретар комісії виготовляє необхідну кількість комплектів конкурсних завдань (тестових завдань і ситуаційних завдань) та поміщає в однакові паперові конверти, що опечатуються в присутності всіх членів конкурсної комісії та ними підписуються.

26. Перед складанням іспиту кожен Кандидат обирає конверт та відкриває його у присутності членів комісії та оголошує номер ситуаційного завдання.

Загальний час на виконання тестових та ситуаційних завдань становить 60 хвилин.

27. Під час виконання конкурсних завдань Кандидатом заборонено:

переміщатися або залишати приміщення, де відбувається конкурсний відбір до завершення виконання завдань і здачі роботи секретарю конкурсної комісії;

спілкуватися один з одним або з іншими особами; користуватися підручниками, посібниками, матеріалами у будь-якому вигляді, будь-якими допоміжними цифровими або іншими пристроями.

У разі порушення визначених цим пунктом заборон Кандидат позбавляється права подальшої участі у конкурсному відборі, про що конкурсною комісією приймається відповідне рішення та зазначається у протоколі засідання конкурсної комісії.

28. Відповіді на тестові завдання проставляються на бланку тестових завдань, затвердженому конкурсною комісією. Виправлення не допускаються, у разі наявності виправлень або декількох відмічених відповідей, така відповідь оцінюється як неправильна.

Під час вирішення тестових та ситуаційних завдань дозволяється робити записи на чернетці (чистий аркуш паперу формату А4, що надається кандидату секретарем конкурсної комісії), що здається після виконання тестових та ситуаційних завдань та не перевіряється.

29. За результатами відповідей на тестові завдання кандидати отримують такі конкурсні бали:

- 0 - кількість правильних відповідей від 0 до 15;
- 1 - кількість правильних відповідей від 16 до 18;
- 2 - кількість правильних відповідей від 19 до 21;
- 3 - кількість правильних відповідей від 22 до 24;
- 4 - кількість правильних відповідей від 25 до 27;
- 5 - кількість правильних відповідей від 28 до 30.

30. Ситуаційне завдання вирішується письмово державною мовою на бланку завдань, затвердженому конкурсною комісією.

Для оцінювання вирішення ситуаційного завдання застосовується п'ятибальна система:

5 балів виставляються Кандидатам, які виявили високий рівень професійних компетентностей при вирішенні ситуаційного завдання, визначили проблему (ряд проблем) та встановили причини її

виникнення, запропонували всі альтернативи вирішення виявлених проблем, зпрогнозували можливі наслідки, обґрунтували відповідь з посиланням на конкретні норми чинних нормативно-правових актів.

4 бали виставляються Кандидатам, які виявили достатній рівень професійних компетентностей при вирішенні ситуаційного завдання, визначили основну проблему та встановили причини її виникнення, запропонували декілька можливих альтернатив вирішення виявленої проблеми, зпрогнозували можливі наслідки, відповідь надано з посиланням на основні чинні нормативно-правові акти без посилання на конкретні норми.

3 бали виставляються Кандидатам, які виявили достатній рівень професійних компетентностей при вирішенні ситуаційного завдання, визначили основну проблему та встановили причини її виникнення, запропонували можливі альтернативи вирішення виявленої проблеми без урахування можливих наслідків, відповідь надано без посилання на чинні нормативно-правові акти.

2 бали виставляються Кандидатам, які виявили розуміння поставлених питань та достатній для подальшої роботи рівень професійних компетентностей, частково вирішили ситуаційне завдання та в процесі відповіді допустили незначну кількість помилок, визначили основну проблему та запропонували альтернативи її вирішення без урахування можливих наслідків, відповідь надано без посилання на чинні нормативно-правові акти.

1 бал виставляється Кандидатам, які виявили недостатній для подальшої роботи рівень професійних компетентностей, зрозуміли поставлені питання не в повному обсязі, частково вирішили ситуаційне завдання, в процесі відповіді допустили грубі помилки та/або значну кількість помилок, визначили проблему, але не запропонували альтернативи її вирішення, не врахували можливі наслідки, відповідь не обґрунтовано та надано без посилання на чинні нормативно-правові акти.

0 балів виставляється Кандидатам, які виявили недостатній для подальшої роботи рівень професійних компетентностей, не зрозуміли поставлені питання, в процесі відповіді допустили грубі помилки та/або значну кількість помилок та/або не вирішили ситуаційне завдання та/або вирішили неправильно.

31. Публічна та відкрита презентація державною мовою перспективного плану розвитку Навчального закладу не повинна перевищувати 15 хвилин, має бути структурованою та лаконічною.

Час відповіді на запитання членів конкурсної комісії в межах змісту конкурсного випробування не враховується у час відведення для презентації.

Кандидати можуть використовувати під час презентації демонстраційні матеріали, інформаційно-комунікаційні технології тощо, про що не менше ніж за 1 робочий день письмово повідомляють голову конкурсної комісії.

Презентація перспективного плану розвитку Навчального закладу оцінюється за п'ятибальною системою:

0 - презентацію перспективного плану розвитку не проведено та/або перспективний план розвитку не розроблено.

1 - проведена державною мовою презентація за змістом не відображає перспективний план розвитку та не відповідає змісту поставленого завдання, не надано відповіді на запитання членів конкурсної комісії.

2 - презентація проведена державною мовою, наявні суттєві недоліки у змісті перспективного плану розвитку та не надано відповіді на запитання членів конкурсної комісії.

3 - презентація проведена державною мовою, наявні незначні недоліки щодо змісту та структури перспективного плану розвитку та/або не надано відповіді на запитання членів конкурсної комісії або надано неправильні відповіді.

4 - презентація проведена державною мовою, дотримано всіх вимог щодо змісту та структури перспективного плану розвитку, відповіді на запитання членів конкурсної комісії надано частково, не в повному обсязі, неточно та/або необґрунтовано;

5 - презентація проведена державною мовою, дотримано всіх вимог щодо змісту та структури перспективного плану розвитку та надані повні, вичерпні, обґрунтовані відповіді на запитання комісії в межах змісту конкурсного випробування.

32. Перевірка відповідей та їх оцінювання здійснюється всіма присутніми членами конкурсної комісії. Кожним членом конкурсної комісії виставляється бал за кожне із завдань конкурсного відбору.

Секретарем конкурсної комісії відповідні бали вносяться до Зведеної відомості балів конкурсного відбору, що формується за зразком форми, наведеної у додатку 2 до цього Порядку, розраховується середній за загальний конкурсний бал.

Конкурсним балом за результатами конкурсного відбору вважається кількість балів, відображена в стовпчику "Загальна кількість балів", яка є сумою середніх балів за результатами кожного з конкурсних випробувань.

33. Кандидат має право: відкликати свою заяву та документи до закінчення строку їх прийняття для участі у конкурсній, про що письмово повідомити конкурсну комісію; відмовитися від проходження конкурсного відбору на будь-якому його етапі до моменту прийняття конкурсною комісією рішення про визначення переможця конкурсу, про що письмово повідомити конкурсну комісію.

34. Конкурсна комісія упродовж двох робочих днів з дня завершення конкурсного відбору визначає переможця конкурсу та забезпечує оприлюднення результатів конкурсу на офіційному вебсайті Власника. За результатами конкурсних випробувань конкурсна комісія визначає переможця конкурсу або визнає конкурс таким, що не відбувся.

Не може бути визначено переможцем конкурсу особу, яка:

не може обіймати посаду керівника закладу загальної середньої освіти відповідно до вимог Закону;

під час конкурсного відбору порушила вимоги щодо заборон, визначених пунктом 27 цього Порядку;

за результатами конкурсу отримала менше 10 конкурсних балів.

35. Голова ради зобов'язаний забезпечити відеофіксацію та, за можливості, відеотрансляцію конкурсного відбору з подальшим оприлюдненням на вебсайті Власника відеозапису впродовж одного робочого дня з дня його проведення.

36. Загальна тривалість конкурсу не може перевищувати двох місяців з дня його оголошення.

37. Конкурсна комісія визнає конкурс таким, що не відбувся, якщо:

відсутні заяви про участь у конкурсній;

до участі у конкурсній не допущено жодного Кандидата;

жоден із Кандидатів не визначений переможцем конкурсу.

У разі визнання конкурсу таким, що не відбувся, проводиться повторний конкурс.

38. Протокол засідання конкурсної комісії із зазначенням переможця протягом 3 робочих днів з дати проведення засідання конкурсної комісії доводиться до відома Голови ради.

Матеріали роботи конкурсної комісії та всі подані для участі в конкурсній документи зберігаються протягом терміну, визначеного законодавством.

39. Голова ради протягом місяця з дня прийняття рішення конкурсною комісією вносить відповідний проект рішення на розгляд обласної ради.

40. Організаційне та матеріальне забезпечення проведення конкурсу та діяльності комісії забезпечує Голова ради.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення обласної ради
восьмого скликання

10 листопада 2023 року

Положення про конкурсний відбір на посаду керівників закладів фахової передвищої освіти, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області

I. Загальні положення

1. Положення про конкурсний відбір на посаду керівників закладів фахової передвищої освіти, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області (далі - Положення), розроблене на підставі Закону України "Про фахову передвищу освіту" (далі - Закон про фахову освіту) та відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 23.02.2021 року № 251 "Деякі питання реалізації статті 42 Закону України "Про фахову передвищу освіту" і визначає загальні засади проведення конкурсного відбору на посаду керівників зазначених обласних закладів фахової передвищої освіти (далі - Заклад освіти).

2. Конкурсний відбір складається з таких етапів: оголошення конкурсу на посаду керівника Закладу освіти та прийом документів від претендентів на посаду керівника Закладу освіти; висунення претендентів; підготовка рейтингового голосування; рейтингове голосування; проведення наглядовою радою Закладу освіти конкурсного відбору та пропонування Сумській обласній раді (далі - Власник) укласти контракт з переможцем конкурсного відбору.

II. Оголошення конкурсного відбору на посаду керівника Закладу освіти

1. Конкурс на заміщення посади керівника Закладу освіти оголошується рішенням Власника не пізніше ніж за два місяці до закінчення строку контракту особи, яка займає цю посаду.

У разі дострокового припинення повноважень керівника Закладу освіти конкурсний відбір оголошується протягом місяця з дня утворення вакансії.

У разі оголошення конкурсного відбору таким, що не відбувся, новий конкурсний відбір оголошується протягом місяця з дня оголошення конкурсного відбору таким, що не відбувся, якщо не застосовуються заходи антикризового менеджменту.

Для забезпечення проведення конкурсу розпорядженням голови обласної ради або особи, що здійснює його повноваження, (далі - Голова ради) визначається особа, уповноважена приймати документи від претендентів на посаду (далі уповноважена особа).

2. Оголошення про проведення конкурсного відбору розміщується на офіційному вебсайті Власника.

3. Оголошення про проведення конкурсного відбору має містити:

повне найменування Закладу освіти; інформацію про строк подання претендентами документів, перелік яких зазначений у пункті 5 цього розділу;

адресу, за якою здійснюється прийом документів та кінцевий термін прийому документів;

контактну інформацію уповноваженої особи (номер телефону, адресу електронної пошти);

інформацію про дату проведення рейтингового голосування, яка не повинна припадати на канікулярний період у Закладі освіти.

4. Після розміщення оголошення про конкурсний відбір на зайняття вакантної посади керівника наглядова рада протягом місяця має визначити відповідальну особу, яка буде відслідковувати хід конкурсного відбору та приймати проекти стратегії розвитку Закладу освіти від кандидатів. Інформація про цю особу, контактні дані розміщуються на офіційному вебсайті Закладу освіти.

5. Претенденти для участі у конкурсній подають такі документи:

заяву про участь у конкурсній, в якій зазначається про застосування або незастосування до претендента обмежень, встановлених частиною четвертою статті 42 Закону про фахову освіту;

особовий листок з обліку кадрів з фотографією розміром 3 x 4 сантиметри;
 автобіографію та резюме;
 копії документів про вищу освіту;
 довідку про проходження попереднього (періодичного) психіатричного огляду, яка видається у встановленому законодавством порядку;
 довідку про наявність або відсутність судимості;
 витяг з Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні правопорушення;
 копію паспорта громадянина України, засвідчену претендентом;
 копію трудової книжки та/або інші документи, які підтверджують стаж роботи;
 письмову згоду на збір та обробку персональних даних;

копію документа, що підтверджує вільне володіння державною мовою;
 засвідчену копію довідки про результати перевірки, видану органом, в якому така перевірка проводилася, або письмову заяву на ім'я уповноваженого органу управління, в якій повідомляється, що до претендента не застосовуються заборони, визначені частиною третьою або четвертою статті 1 Закону України "Про очищення влади", за формою, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 563 "Деякі питання реалізації Закону України "Про очищення влади", та згоду на проходження перевірки та на оприлюднення відомостей стосовно претендента відповідно до зазначеного Закону;

проект стратегії розвитку Закладу освіти;
 мотиваційний лист, складений у довільній формі.
 Претендент може подати інші документи, які підтверджуватимуть його професійні та/або моральні якості.

Копії документів, які подаються претендентом (крім копії паспорта громадянина України), можуть бути засвідчені за місцем роботи претендента, уповноваженою особою або нотаріально.

6. Прийом документів претендентів здійснюється уповноваженою особою протягом двох місяців з дня розміщення на офіційному вебсайті Власника оголошення про проведення конкурсного відбору.

У разі надіслання документів поштою датою подання документів вважається дата, зазначена на поштовому штемпелі.

Документи, подані претендентами після закінчення встановленого строку, не розглядаються та повертаються особам, які їх подали.

Особа, яка перемогла у конкурсному відборі на заміщення посади керівника, надає уповноваженій особі для ознайомлення оригінали документів, зазначених у пункті 5 цього розділу, крім оригіналу довідки про результати перевірки, передбаченої Законом України "Про очищення влади".

7. Уповноважена особа проводить перевірку відповідності претендентів вимогам до керівника, встановленим частиною четвертою статті 42 Закону про фахову освіту, і протягом восьми календарних днів з дати завершення строку подання претендентами документів подає перелік кандидатів на посаду керівника (далі - Кандидат), які відповідають зазначеним вимогам, Голові ради разом з проектами листів претендентам.

Під час проведення перевірки відповідності претендентів вимогам до керівника, встановленим частиною четвертою статті 42 Закону про фахову освіту, уповноважена особа на підставі копії трудової книжки претендента та наданих ним документів, а також інформації з Єдиного державного реєстру осіб, щодо яких застосовано положення Закону України "Про очищення влади", про внесення відомостей про особу до Реєстру або відсутність у Реєстрі таких відомостей перевіряє достовірність відомостей, зазначених у заяві, щодо незастосування до претендента заборон, передбачених частиною третьою статті 1 Закону України "Про очищення влади", на основі критеріїв, визначених частиною першою, пунктами 1-8 частини другої або пунктами 1 і 2 частини четвертої статті 3 зазначеного Закону. Виявлення під час такої перевірки факту належності претендента до осіб, щодо яких застосовується заборона, передбачена частиною третьою статті 1 зазначеного Закону, на основі критеріїв, визначених частиною першою, пунктами 1-8 частини другої або пунктами 1 і 2 частини четвертої статті 3 зазначеного Закону, є підставою для відмови такому претенденту у подальшій участі у конкурсному відборі.

8. Усі претенденти, які своєчасно подали документи для участі в конкурсному відборі, письмово повідомляються Головою ради про прийняте рішення щодо їх кандидатур не пізніше ніж протягом десяти календарних днів з дати закінчення строку подання претендентами документів.

9. Протягом десяти календарних днів з дати закінчення строку подання претендентами документів Голова ради вносить кандидатури допущених претендентів до Закладу освіти для рейтингового голосування.

Після внесення Кандидатів на посаду керівника, які відповідають зазначеним вимогам, до Закладу освіти для рейтингового голосування Кандидати зобов'язані подати проект стратегії розвитку Закладу освіти наглядній раді (визначеній нею відповідальній особі).

10. Кандидат має право:
 проводити зустрічі з працівниками та здобувачами освіти Закладу освіти;
 визначати спостерігача за ходом рейтингового голосування;

бути присутнім під час рейтингового голосування за місцем його проведення;
 бути присутнім під час проведення підрахунку голосів та складання протоколу про результати рейтингового голосування.

Кандидат може мати інші права, зумовлені його участю у конкурсному відборі.

Усі Кандидати мають рівні права.
 11. Проекти стратегії розвитку Закладу освіти обов'язково оприлюднюються на офіційному вебсайті закладу та підлягають публічному обговоренню перед рейтинговим голосуванням на зустрічах та зборах трудового колективу Закладу освіти.

III. Підготовка проведення рейтингового голосування

1. Керівник Закладу освіти (або особа, яка тимчасово виконує ці обов'язки) зобов'язаний протягом семи календарних днів з дати розміщення оголошення про проведення конкурсного відбору видати наказ про організацію конкурсного відбору, в якому, зокрема, визначається:
 персональний склад організаційного комітету з проведення рейтингового голосування (далі організаційний комітет);
 персональний склад виборчої комісії;
 кінцевий строк обрання представників для участі у рейтингову голосуванні з числа інших штатних працівників Закладу освіти, які не є науково-педагогічними та педагогічними працівниками, а також виборних представників з числа студентів (курсантів).

2. Організаційний комітет і виборча комісія діють відповідно до установчих документів Закладу освіти та положень про них, які затверджуються педагогічною радою Закладу освіти за погодженням з виборним органом первинної профспілкової організації Закладу освіти.

До складу організаційного комітету та виборчої комісії включаються науково-педагогічні, педагогічні, інші працівники та студенти (курсанти) Закладу освіти. Кандидат не може бути членом організаційного комітету чи виборчої комісії. Одна і та сама особа не може бути одночасно членом організаційного комітету і виборчої комісії.

Організаційний комітет і виборча комісія на першому засіданні обирають зі свого складу голову, заступника голови та секретаря.

Особи, які є членами організаційного комітету або виборчої комісії, здійснюють свої повноваження на громадських засадах і на час виконання ними зазначених повноважень можуть звільнитися від основної роботи у Закладі освіти, в якому проводиться рейтингове голосування, із збереженням за ними заробітної плати відповідно до умов колективного договору.

3. Керівник Закладу освіти (або особа, яка тимчасово виконує ці обов'язки) зобов'язаний забезпечити створення належних умов для роботи організаційного комітету та виборчої комісії, надавати інформацію та документи, необхідні для виконання покладених на них завдань, а також надати організаційному комітету та виборчій комісії окремі придатні для роботи приміщення, забезпечити наявність у таких приміщеннях необхідних засобів зв'язку, оргтехніки тощо.

4. Організаційний комітет складає та подає виборчій комісії список осіб із посадами, які мають право брати участь у рейтинговому голосуванні (далі список виборців), не пізніше ніж за сім календарних днів до дати проведення рейтингового голосування.

5. Кандидат має право зняти свою кандидатуру шляхом подання письмової заяви до організаційного комітету не пізніше ніж за 24 години до початку виборів. Така інформація невідкладно доводиться організаційним комітетом до відома виборчої комісії для внесення відповідних змін до бюлетенів для рейтингового голосування. Організаційний комітет повинен невідкладно надати Голові ради інформацію про зняття кандидатури.

6. Бюлетені для рейтингового голосування виготовляються виборчою комісією не раніше ніж за 20 і не пізніше ніж за 12 годин до початку рейтингового голосування у кількості, що відповідає кількості осіб, які мають право брати участь у рейтинговому голосуванні (далі виборці) та включені до списку, посвідчуються на зворотному боці підписом голови та секретаря виборчої комісії, що виготовляє бюлетені, та скріплюються печаткою Закладу освіти у разі її наявності. Бюлетені для рейтингового голосування виготовляються за формою згідно з додатком 1.

7. Кандидати та спостерігачі мають право бути присутніми під час виготовлення бюлетенів для рейтингового голосування.

8. Бюлетені для рейтингового голосування зберігаються у приміщенні виборчої комісії у закритому сейфі (металевій шафі), який опечатується стрічкою з проставлянням на ній підписів голови комісії, а також його заступника або секретаря. Персональна відповідальність за відповідність кількості бюлетенів кількості виборців та збереження бюлетенів покладається на голову виборчої комісії.

9. Скриньки для рейтингового голосування повинні бути прозорі, опломбовані та опечатані печаткою Закладу освіти у разі її наявності.

10. Порядок організації роботи спостерігачів визначається організаційним комітетом.

IV. Проведення рейтингового голосування

1. Рейтингове голосування проводиться таємно. Інформація про дату, час і місце проведення рейтингового голосування підлягає оприлюдненню виборчою комісією не пізніше ніж за сім календарних днів до дати його проведення з використанням інформаційних ресурсів Закладу освіти (дошки оголошень, офіційного вебсайту тощо).

2. Під час рейтингового голосування та підрахунку голосів має право бути присутнім представник Власника (уповноважена особа або інший, визначний Головою ради представник) та представник наглядної ради, один спостерігач від кожного Кандидата, а також по одному спостерігачу від громадських спостерігачів, акредитованих організаційним комітетом.

Порядок акредитації громадських спостерігачів визначається організаційним комітетом.

3. Міністерство освіти і науки України може делегувати свого представника (представників) на час проведення рейтингового голосування до Закладу освіти державної або комунальної форми власності незалежно від сфери управління.

4. Приміщення для рейтингового голосування повинні бути обладнані достатньою кількістю кабін для таємного рейтингового голосування. Розміщення обладнання у приміщенні для рейтингового голосування здійснюється у такий спосіб, щоб місця видачі бюлетенів для рейтингового голосування, вхід і

вихід із кабін для таємного рейтингового голосування, виборчі скриньки перебували у полі зору членів виборчої комісії та осіб, які мають право бути присутніми у приміщенні для рейтингового голосування. У кабінках для таємного рейтингового голосування необхідно забезпечити наявність належного освітлення та засобів для заповнення бюлетеня рейтингового голосування.

5. Організація проведення рейтингового голосування, підтримання належного порядку у приміщенні для рейтингового голосування та забезпечення таємності рейтингового голосування покладаються на виборчу комісію.

Голова виборчої комісії перед початком рейтингового голосування:

надає для огляду членам виборчої комісії, присутнім Кандидатам, а також спостерігачам усі наявні на виборчій дільниці виборчі скриньки;

передає необхідну кількість бюлетенів для рейтингового голосування членам виборчої комісії, які видають бюлетені виборцям;

передає членам виборчої комісії, які видають бюлетені для рейтингового голосування, список виборців. Відповідні члени виборчої комісії забезпечують їх збереження і дотримання порядку використання.

6. Член виборчої комісії здійснює видачу бюлетеня для рейтингового голосування за умови пред'явлення виборцем документа, що посвідчує особу. Перелік таких документів затверджується організаційним комітетом. Особа, яка отримує бюлетень для рейтингового голосування, ставить у списку виборців навпроти свого прізвища підпис.

7. Бюлетень для рейтингового голосування заповнюється виборцем особисто в кабінці для таємного рейтингового голосування. Під час заповнення бюлетенів забороняється присутність у кабінці для таємного рейтингового голосування інших осіб, здійснення фото- та відеофіксації у будь-який спосіб. Особа, яка внаслідок фізичних вад не може самостійно заповнити бюлетень для рейтингового голосування, має право за дозволом голови виборчої комісії скористатися допомогою іншої особи, крім членів виборчої комісії, Кандидатів, а також спостерігачів.

У бюлетені для рейтингового голосування виборець у квадраті навпроти прізвища кандидата, за якого він голосує, проставляє позначку ("+") або іншу, що засвідчує волевиявлення. Виборець може голосувати лише за одного кандидата або не підтримувати жодного.

Виборець опускає заповнений бюлетень для рейтингового голосування у скриньку. Забороняється фотографувати заповнені бюлетені або розкривати таємність волевиявлення в будь-який інший спосіб.

8. Після завершення рейтингового голосування приміщення для рейтингового голосування замикається і в ньому мають право перебувати тільки члени виборчої комісії, представники Власника, Міністерства освіти і науки України, наглядної ради, Кандидати та спостерігачі.

9. Скриньки для рейтингового голосування після перевірки цілісності пломб та печаток відкриваються членами виборчої комісії почергово. Під час відкриття скриньки її вміст викладається на стіл, за яким розміщуються члени виборчої комісії.

10. Підрахунок голосів членами виборчої комісії починається негайно після закінчення рейтингового голосування та проводиться відкрито у тому ж приміщенні, де відбувалося рейтингове голосування, без перерви і закінчується після складання та підписання протоколу про результати рейтингового голосування.

11. Члени виборчої комісії підраховують загальну кількість виданих для рейтингового голосування бюлетенів та кількість бюлетенів, наявних у скриньках для рейтингового голосування. Бюлетені для рейтингового голосування розкладаються на місця, позначені окремими табличками, що містять з обох боків прізвища та ініціали кандидатів. Окремо робляться таблички з написом "Не підтримую жодного" та "Недійсні". Під час розкладання бюлетенів визначений виборчою комісією член комісії показує кожний бюлетень усім членам комісії та особам, які присутні під час підрахунку голосів, та оголошує прізвище Кандидата, за якого подано голос. У разі виникнення сумнівів щодо змісту бюлетеня виборча комісія приймає рішення шляхом голосування. При цьому кожен член виборчої комісії має право оглянути бюлетень особисто. На час огляду бюлетеня робота з іншими бюлетенями припиняється.

12. Бюлетень рейтингового голосування може бути визнаний недійсним, якщо:

позначка у бюлетені проставлена більш як за одного Кандидата;

не проставлена жодна позначка;
 зміст волевиявлення неможливо встановити з інших причин.

У разі коли члени виборчої комісії не можуть дійти згоди щодо віднесення бюлетеня до недійсних, зазначене питання вирішується шляхом голосування. Такий бюлетень повинен бути продемонстрований членам комісії та особам, присутнім під час підрахунку голосів. При цьому кожен член виборчої комісії має право особисто оглянути бюлетень. На час огляду бюлетеня підрахунок інших бюлетенів призупиняється.

13. Після розкладання бюлетенів окремо за кожного Кандидата, а також окремо недійсних бюлетенів визначений виборчою комісією член комісії вголос підраховує кількість бюлетенів, поданих за кожного з Кандидатів, а також кількість недійсних бюлетенів. На вимогу члена виборчої комісії, Кандидата чи спостерігача може бути проведено повторний підрахунок бюлетенів, поданих за кожного з Кандидатів, а також бюлетенів, визнаних недійсними. Під час підрахунку голосів кожен член виборчої комісії має право перевірити або перерахувати відповідні бюлетені. Результати підрахунку голосів оголошуються головою виборчої комісії і підлягають включенню секретарем до протоколу про результати рейтингового голосування.

14. Виборча комісія зобов'язана під час підрахунку голосів перевірити відповідність кількості осіб, які взяли участь у голосуванні, кількості бюлетенів,

поданих за кожного Кандидата, а також кількості бюлетенів, визнаних недійсними.

15. Виборча комісія за результатами підрахунку голосів складає протокол за формою згідно з додатком 2.

Протокол про результати рейтингового голосування складається виборчою комісією у двох примірниках. Копії протоколу надаються кожному членові виборчої комісії, Кандидатам та спостерігачам (за їх вимогою).

Кожен примірник протоколу підписується головою, заступником голови, секретарем та присутніми членами виборчої комісії. У разі незгоди з результатами підрахунку голосів, зафіксованими у протоколі, член виборчої комісії має право письмово викласти свою окрему думку, яка обов'язково додається до протоколу. Відмова від підписання протоколу не допускається.

Перший примірник протоколу про результати рейтингового голосування передається організаційному комітетові з наступною їх передачею Голові ради разом з іншими документами і відеоматеріалами щодо проведення голосування, другий залишається у Закладі освіти. Копія протоколу про результати рейтингового голосування передається наглядовій раді.

16. Процес рейтингового голосування і підрахунку голосів підлягає фіксуванню за допомогою відеозасобів, яке забезпечує організаційний комітет. При цьому таке фіксування не може порушувати таємницю рейтингового голосування.

17. Рейтингове голосування вважається таким, що відбулося, якщо участь у ньому взяли більше 50 відсотків загальної кількості осіб, які мають право брати участь у рейтинговому голосуванні.

18. Переможцем вважається особа, яка під час рейтингового голосування набрала найбільшу кількість голосів, зокрема 60 і більше відсотків голосів від загальної кількості осіб, які мають право брати участь у рейтинговому голосуванні.

V. Проведення наглядовою радою Закладу освіти конкурсного відбору

1. У разі якщо жоден з Кандидатів під час рейтингового голосування не набрав більше 60 відсотків голосів від загальної кількості осіб, які мають право брати участь у рейтинговому голосуванні, наглядова рада у двотижневий строк з дня рейтингового голосування проводить процедуру конкурсного відбору Кандидатів на посаду керівника Закладу освіти.

2. Після отримання інформації щодо необхідності проведення конкурсного відбору наглядова рада збирається на засідання та визначає дату конкурсного відбору, особливості його проведення (місце, час, форма тощо).

3. При проведенні конкурсного відбору Кандидатів на посаду керівника Закладу освіти використовується 100-бальна система оцінювання. Сталими критеріями для 100-бальної системи оцінювання є:

результати рейтингового голосування;
запропоновані Кандидатами проекти стратегії розвитку Закладу освіти;
рівень кваліфікації Кандидата;
академічна репутація Кандидата;
професійний та управлінський досвід Кандидата;
знання Кандидатами законодавства у сфері фахової передвищої освіти.

4. Кандидату, який набрав найбільшу кількість голосів при рейтинговому голосуванні, нараховується 50 балів, іншим Кандидатам - пропорційно до набраної кількості голосів з округленням до цілої кількості балів, при цьому 0 балів відповідає 0 відсотків голосів від загальної кількості осіб, які мають право брати участь у рейтинговому голосуванні. За інші критерії конкурсного відбору може бути нараховано до 50 балів.

прізвище, ім'я, по батькові (за наявності) кандидата	результати рейтингового голосування (до 50 балів)	проекти стратегії розвитку Закладу освіти (до 10 балів)	рівень кваліфікації (до 10 балів)	академічна репутація (до 10 балів)	професійний управлінський досвід (до 10 балів)	знання ними у сфері фахової передвищої освіти (до 10 балів)

5. За результатами проведення конкурсного відбору наглядова рада приймає одне з двох можливих рішень:

визначає переможця конкурсного відбору та пропонує Голові ради підготувати проект рішення про призначення його на посаду та укладання з ним контракту;

пропонує Голові ради оголосити конкурсний відбір таким, що не відбувся (у разі неможливості визначення переможця).

6. Голова наглядової ради (або особа, яка його заміщує) підписує відповідний лист (про прийняте рішення) та протягом двох робочих днів передає його Голові ради. Разом з листом наглядова рада передає копію рішення про результати конкурсного відбору (протокол засідання наглядової ради та у разі необхідності - інші документи).

7. Голова ради після отримання листа та відповідних документів від наглядової ради, а також у разі отримання протоколу про результати рейтингового голосування (пункт 15 розділу IV цього Положення) має право скасувати результати конкурсного відбору в разі виявлення порушень положення про конкурсний відбір і оголосити конкурсний відбір таким, що не відбувся, або визнати переможця конкурсного відбору на посаду керівника Закладу освіти та після проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком, у строк не пізніше 10 днів після завершення такої перевірки підготувати проект рішення про призначення переможця на посаду та укладання з ним контракту. Проведення

вказаної спеціальної перевірки забезпечує виконавчий апарат.

8. Документація та відеоматеріали, пов'язані з проведенням конкурсного відбору, зберігається у Закладі освіти протягом п'яти років.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення обласної ради
восьмого скликання

10 листопада 2023 року

ПОРЯДОК

укладання контрактів з керівниками підприємств, установ та закладів, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області, та визначення умов оплати праці

1. Загальні положення

1.1. Порядок укладання контрактів з керівниками підприємств, установ та закладів, що належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області (далі - Підприємства), та визначення умов оплати праці, (далі - Порядок) розроблено відповідно до Кодексу законів про працю України, Законів України "Про місцеве самоврядування в Україні", "Про оплату праці", "Про відпустки", постанови Кабінету Міністрів України від 19.05.99 № 859 "Про умови і розміри оплати праці керівників підприємств, заснованих на державній, комунальній власності та об'єднань державних підприємств" (далі - постанова КМУ), рішень обласної ради, інших нормативних документів, які регламентують питання призначення керівників, оплати їх праці, вирішення соціально-побутових питань, надання відпусток, виконання умов контрактів, звільнення з посад.

1.2. Відповідно до цього порядку укладаються контракти з керівниками Підприємств, які належать до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області.

2. Порядок укладання контрактів

2.1. Контракт укладається на підставі рішення обласної ради (далі - Власник).

2.2. Відповідно до прийнятого Власником рішення уповноважений підрозділ виконавчого апарату готує проект контракту. Після узгодження сторонами умов контракту він підлягає підписанню сторонами.

2.3. Разом з підготовкою проекту контракту уповноважений підрозділ виконавчого апарату формує особову справу призначеного керівника та забезпечує її подальше ведення і зберігання.

Розрахунок заробітної плати керівника готується уповноваженим підрозділом виконавчого апарату та затверджується головою обласної ради або особою, що здійснює його повноваження (далі - Голова ради), і є невід'ємною частиною контракту керівника Підприємства та основною підставою для нарахування йому заробітної плати.

3. Визначення умов оплати праці та соціально-побутового забезпечення керівника Підприємства

3.1. Оплата праці керівників комерційних та некомерційних підприємств здійснюється на підставі вимог постанови КМУ.

3.2. Керівникам комерційних та некомерційних підприємств інших галузей посадовий оклад визначається, виходячи з укладених галузевих угод та встановлених посадових окладів працівників основної професії на підприємстві у кратності, передбаченій постановою КМУ залежно від чисельності працюючих.

Розмір мінімального посадового окладу (ставки) працівника основної професії на комунальному підприємстві визначається у діючому на ньому Колективному договорі, або у іншому нормативно-правовому документі.

3.3. Умови оплати праці керівників бюджетних установ та закладів визначаються постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2002 р. № 1298 "Про оплату праці працівників на основі Єдиної тарифної сітки розрядів і коефіцієнтів з оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери", іншими актами Уряду та окремими наказами центральних органів державної виконавчої влади відповідних галузей, які застосовуються при встановленні заробітної плати їх керівників.

3.4. При укладенні контракту керівникам Підприємств може бути встановлена надбавка до 50 відсотків посадового окладу за інтенсивність праці та особливий характер роботи.

У разі неналежного виконання обов'язків, визначених контрактом, погіршення якості роботи Підприємства, з інших поважних причин, надбавка скасовується або зменшується розпорядженням Голови ради на визначений термін.

У разі наявності збитків за результатами роботи комерційного підприємства надбавка за розрахунковий період не виплачується.

3.5. Розмір заробітної плати керівника може бути змінений у разі:

прийняття центральними органами виконавчої влади рішень про внесення змін до Умов оплати праці працівників окремих галузей бюджетної сфери;

збільшення розміру мінімального посадового окладу (тарифної ставки) працівника основної професії, передбаченого галузевою угодою або колективним договором, відповідно до якого проводиться розрахунок посадового окладу керівника; з інших, передбачених нормативними документами, підстав (нагородження відзнаками, присвоєння кваліфікаційної категорії тощо).

При обов'язковому перерахунку посадових окладів працівникам підприємств та закладів у зв'язку зі зміною посадового окладу (тарифної ставки) працівника 1 тарифного розряду, який застосовується для визначення посадового окладу керівника, передбаченого постановами Кабінету Міністрів України, уповноваженим підрозділом виконавчого

апарату готується та Головою ради затверджується новий розрахунок заробітної плати керівникові Підприємства.

3.6. Усі види матеріального заохочення та забезпечення керівників Підприємств, підстави та розміри їх виплат повинні бути обумовлені в контракті.

3.7. Відпустки, матеріальна допомога та допомога на оздоровлення керівникам Підприємств надаються відповідно до розпорядження Голови ради на підставі їх особистих заяв.

4. Преміювання керівників Підприємств

4.1. Преміювання керівників Підприємств здійснюється відповідно до розпорядження Голови ради, виданого на підставі пропозицій уповноваженого структурного підрозділу виконавчого апарату.

4.2. Преміювання керівників комерційних підприємств здійснюється щоквартально тільки при наявності прибутку та в межах коштів, передбачених на оплату праці. Преміюванню підлягають керівники вказаних підприємств, які відпрацювали на займаній посаді повний квартал за таких умов:

4.2.1. Преміювання керівників комерційних підприємств здійснюється з підстав та за умов, визначених у контракті.

4.2.2. Поточні премії керівникам комерційних підприємств виплачуються відповідно до даних бухгалтерського обліку та показників діяльності підприємства того періоду, за який здійснюється виплата премії.

4.2.3. Нарахування премії керівнику комерційного підприємства проводиться у відсотках до посадового окладу і здійснюється таким чином:

за виконання підприємством фінансового плану (доходу) на 100 відсотків нараховується 25 відсотків посадового окладу;

за кожен відсоток перевиконання плану (доходу) нараховується 2 відсотки посадового окладу, але не більше 20 відсотків;

за кожен відсоток перевиконання плану прибутку нараховується 2 відсотки посадового окладу, але не більше 30 відсотків.

Максимальний розмір премії не повинен перевищувати 75 відсотків посадового окладу.

4.3. Преміювання керівників некомерційних підприємств здійснюється щоквартально відповідно до постанови КМУ за результатами діяльності підприємства з урахуванням умов контракту.

4.4. Керівникам закладів та установ премії нараховуються та виплачуються відповідно до умов контракту за клопотанням галузевого управління обласної державної адміністрації, яке є розпорядником коштів, передбачених в обласному бюджеті на утримання відповідних закладів та установ (далі - Галузеве управління).

4.5. Премія керівнику Підприємства не нараховується у разі:

допущення на Підприємстві тяжкого або смертельного нещасного випадку, що сталися з вини Підприємства;

у разі наявності податкової заборгованості на Підприємстві;

порушення порядку здійснення розрахунків в іноземній валюті;

несвоєчасного введення мінімального розміру заробітної плати та міжкваліфікаційних (міжпосадових) співвідношень в оплаті праці, недотримання норм генеральної або галузевої угод щодо тарифної ставки робітника першого розряду;

невиконання зобов'язань перед бюджетом та Пенсійним фондом щодо сплати податків, зборів та обов'язкових платежів з вини керівника;

допущення з боку керівника порушень, зафіксованих контролюючими органами;

наявності заборгованості з виплати заробітної плати;

наявності порушень трудової дисципліни;

невиконання рішень Власника, розпоряджень Голови ради;

з інших підстав, передбачених чинним законодавством та контрактом.

Премія не нараховується керівникам Підприємств, які не здійснюють фактичної фінансово-господарської діяльності (ліквідація, банкрутство тощо).

5. Здійснення контролю за виконанням умов контракту

5.1. Контроль за виконанням умов контракту здійснює уповноважений підрозділ виконавчого апарату, який аналізує діяльність керівників Підприємств та надає Голові ради пропозиції щодо вжиття відповідних заходів реагування.

5.2. При наявності передбачених законодавством підстав до керівників Підприємств можуть застосовуватися відповідні заходи впливу (розгляд результатів роботи на засіданнях постійних комісій та пленарних засіданнях сесій обласної ради, винесення доган, дострокове розірвання контракту).

Проекти рішень обласної ради із зазначених питань за дорученням Голови ради готує виконавчий апарат.

5.3. У разі невиконання або неналежного виконання керівником Підприємства передбачених контрактом, Статутом (Положенням) чи законодавством обов'язків, перевищення своїх повноважень, порушення вимог законодавства тощо розпорядженням Голови ради може бути призначено службове розслідування відповідно до Порядку проведення службового розслідування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 червня 2000 р. № 950, за результатами якого Головою ради може бути внесена Власнику пропозиція щодо притягнення Керівника до дисциплінарної та/чи матеріальної відповідальності, а також направлені матеріали до правоохоронних чи контролюючих органів.

З повним текстом рішення можна ознайомитися на офіційному вебсайті Сумської обласної ради: <https://sorada.gov.ua>

Сьогодні в Україні опади переважно у вигляді снігу, на півдні країни — дощу. У північній частині вночі та вдень 1—6 градусів морозу, у східних областях — 3—10 нижче нуля, на півдні країни вночі 0—5 тепла, вдень 3—10. На решті території — від 3 морозу до 2 тепла. Вітер східний, 5—10 м/с

СПОРТ

Питання з поїздкою на ЧЕ відкладається до весни

Футбол. Євро-2024. Відбірний раунд. 10-й тур. Група С. 20 листопада.

Північна Македонія — Англія. 1:1.

Україна — Італія. 0:0.

Україна: Трубін, Конопля (Тимчик, 86), Сваток (Малиновський, 90+1), Забарний, Миколенко, Степаненко (Пихальонко, 86), Судаков, Зінченко (Сікан, 80), Циганков (Зубков, 80), Мудрик, Довбик. **Тренер** — Сергій Ребров.

Італія: Доннарумма, Ді Лоренцо, Ачербі, Буонджорно, Дімарко, Фраттезі, Жоржінью (Кріс-танте, 71), Барелла, Дзаньоло (Політано, 71, Дарміан, 90+1), Распадорі (Скамакка, 46), К'єза (Кен, 81). **Тренер** — Лучано Спалетті.

Рефери — Гесус Гіль Мансано (Іспанія).

Левкеркузен (Німеччина). «Ба-йАрена».

	В	Н	П	М	О
1. Англія	6	2	0	22 — 4	20
2. Італія	4	2	2	16 — 9	14
3. Україна	4	2	2	11 — 8	14
4. Північна Македонія	2	2	4	10 — 20	8
5. Мальта	0	0	8	2 — 20	0

Це був справжній фінал — гостре протистояння виборювачів прямої путівки до Німеччини на завершальний турнір чемпіонату Європи-2024.

У дебюті поєдинку українці добряче потоптали суперника, притиснувши його до воріт. Однак ті намагання, на жаль, результату не принесли. Італійці згодом отямалися, забрали м'яч і вже вони були активною стороною решту часу в першому таймі. Протягом того відрізка зустрічі збірні Італії більше атакувала та створила достатньо гострих моментів. Однак команда України добре тримала оборону та давала зрозуміти, що здатна вжалити у контратаці.

Було таке відчуття, що все може вирішитися в єдиному ігровому епізоді. Але команди м'ячів не забрили. Хоча наша збірна дуже старалася виграти. Після перерви вона додала у швидкості, весь час загострювала гру. А ближче до завершення зустрічі італійці відверто пішли в оборону, щоб зберегти нічию.

До речі, протягом матчу відчувалося, що збірна Італії дуже боялася пропустити, навіть коли атакувала.

Варто згадати також епізод, котрий виник у доданий час у карному майданчику суперника, там добряче зачепили Мудрика. Але пенальті рефери не призначив, не побачивши порушення...

Італійці раділи несамоовито, майже як 2020 року, коли виграли Євро. А їхній наставник висловив чимало компліментів не лише на адресу підопічних. Спалетті високо оцінив гру збірної України.

Отже, наша команда гідно завершила відбірний раунд, набрала однакову кількість очок з Італією. Але прямої путівки до Німеччини, як нам того дуже хотілося, вона не здобула. Втім, шанс пробитися на Євро-2024 залишається — через плей-оф у березні наступного року. Про нашого суперника дізнаємося після жеребкування 23 листопада.

Геннадій БРАНИЦЬКИЙ.

Поблизу Бахмута тривають важкі бої

ФРОНТ

ПОЧАТОК НА 1-Й СТОР.

Противник не припиняє спроб атак та штурмових дій на східному фронті. В епіцентрі уваги — Авдіївка. Як повідомив начальник Авдіївської МВА Віталій Барабаш, на місцевому коксохімічному заводі до цього часу залишаються 15 цивільних осіб. За його словами, у місті немає можливості розвезти гуманітарну допомогу.

російські окупанти намагаються вести штурми на Куп'янському та Бахмутському напрямках, однак українські військові відбивають усі атаки ворога, інформують у телеграм-каналі командувач Сухопутних військ ЗСУ генерал-полковник Олександр Сирський. «Для штурмів українських позицій на усіх напрямках російські окупанти продовжують використовувати підрозділи «шторм Z», «шторм V», які сформовані з ув'язнених та військових штрафників», — написав він.

За словами Сирського, противник намагається вийти до населеного пункту Синьківка Харківської області, щоб продовжити наступ на Куп'янськ. А на Лиманському напрямку росіяни стягують резерви та перегруповуються, щоб підготуватися до продовження атак.

«Поблизу Бахмута тривають важкі бої. Окупанти продовжують атакувальні дії. Противник намагається вибити українських захисників з позицій у районі Кліщівки. Сили оборони тримають оборону і завдають великих втрат російським військам у техніці і в живій силі», — резюмував командувач Сухопутних військ ЗСУ.

Водночас наші захисники продовжують ведення наступальної операції на Мелітопольському напрямку, завдають окупаційним військам втрат у живій силі та техніці, виснажують ворога вздовж усієї лінії фронту.

Своєю чергою фахівці Інституту вивчення війни (ISW) повідомля-

Еволюція геноцидомодифікованої кремлівської сарани від «серпа і молота» до «Z».

Мал. Олексія КУСТОВСЬКОГО.

ють про подальше просування Сил оборони на лівому березі Дніпра і що біля Кринок тривають бої.

Вчора, 21 листопада, Десантно-штурмові війська ЗСУ відзначали своє професійне свято. Воно встановлене згідно з указом Президента від 21.11.2017, «враховуючи хоробрість та героїзм воїнів-десантників,

виявлені у боротьбі за свободу, незалежність та територіальну цілісність України».

Начальник Генерального штабу Збройних Сил України генерал-лейтенант Сергій Шаптала подякував «завжди першим» (такий девіз ДШВ) за самовіддану службу, стійкість і патріотизм.

«День Десантно-штурмових військ

Збройних Сил України — день елітної спільноти, де панує дух мужності та відданості країні, дух командної роботи, прагнення бути кращими, протистояти будь-яким викликам, долати неможливе... У пошани та скорботі схилимо голову перед світлою пам'яттю загиблих героїв-десантників», — наголосив Шаптала.

Ольга ВІТЕР.

Загарбники знищують заклади освіти

На Сумщині від початку широкомасштабного ворожого вторгнення в Україну рашисти пошкодили 145 закладів освіти, деякі з них повністю зруйновані.

Відновлено на сьогодні лише 62. Найбільше — в Охтирському і Сумському районах, по п'ять — у Конопотському і Шосткинському. Стан об'єктів так чи інакше впливає на якість освітнього процесу.

Вороги та їхні агенти вдаються не лише до обстрілів навчальних закладів, а й до інших атак. 20 лис-

топада до поліції надійшло повідомлення про замінування на Сумщині геть усіх шкіл. Інформація не підтвердилася, але щоб провести необхідні перевірки і в цьому переконатися, довелося припинити навчання та евакуювати школярів і педагогів.

Безпечкові заходи не торкнулися лише тих шкіл, де діти здобувають освіту дистанційно.

Володимир ЧЕРНОВ.

Сумська область.

Фото 0542.ua

Евакуація рятує життя

Від серпня минулого року добровільно та безплатно з Нікопольщини до безпечніших регіонів евакуювали понад півтисячі осіб з інвалідністю та старшого віку.

Більшість людей приймають Закарпатська та Івано-Франківська області. Їх розселяють у санаторіях і лікарнях, забезпечують безплатним проживанням та харчуванням, допомагають оформити державні виплати.

«Охочих залишити території, які постійно обстрілює ворог, збирають у групу та організовують їм виїзд. Допомагають у цьому громадські та благодійні організації. Зокрема, понад сім десятків осіб з Нікополя зупинилися в санаторіях Полтавщини. Цьому посприяло Мінсоцполітики», — розповіла заступник начальника Дніпропетровської ОВА Надія Задорожна.

Для того, аби потрапити в евакуаційну групу, громадянам слід звернутися до міської, селищної або сільської ради.

Володимир РИБАЛЬЧЕНКО.

Дніпропетровська область.

Квадрокоптер громитиме ворога

У Гадацькій громаді на Полтавщині продовжують підтримувати наших воїнів, які ведуть запеклі бої з рашистами на передовій.

Зокрема, її очільник Володимир Нестеренко та депутати міськради передали представникам однієї з частин ще один квадрокоптер, а також тепловізор і дві лазерні указки. «Пташка» та «очі» до неї допоможуть бійцям громити рашистів не лише вдень, а й уночі. Водночас Володимир Нестеренко запевнив, що така підтримка захисників країни очолюваною ним громадою триватиме й надалі.

Василь НЕЇЖМАК.

Полтавська область.

Відповідальні за підготовку номера: **Наталія ЯРЕМЕНКО, Тетяна УВЕРОВА.**

► За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
► Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
► Направлення матеріалів для друку в газеті є наданням згоди автора на обробку його персональних даних.
► Рукописів не повертаємо.
► При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

© Платні матеріали.

Засновник — Верховна Рада України
Свідчення про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка).
Передплатні індекси та передплатна ціна на 2023 рік

Для фізичних осіб:
40224 — 45 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота);
08775 — 40 грн. на місяць (3-разовий: вівторок, четвер, п'ятниця).
Для підприємств і організацій:
60955 — 80 грн. на місяць (5-разовий: вівторок — субота).
Ціна в роздрібній мережі — договірна.

Друк:
ТОВ «Мега-Поліграф»,
04073 м. Київ,
вул. Марка Вовчка, 12/14,
тел. (044) 581-68-15
www.mega-poligraf.kiev.ua

Зам. 91282
Видавець —
Державне підприємство
«Редакція газети «Голос України».
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Петра Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ:
для довідок — 503-68-73;
відділ реклами — 503-61-92;

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний

reklama1@golos.com.ua — відділ реклами

let@golos.com.ua — відділ листів

foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Сайт — www.golos.com.ua

